

Rekenkameronderzoek Effectiviteit van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid

REKENKAMER
COMMISSIE SITTARD-GELEEN

6 januari 2021

Colofon

Opdrachtgever

Rekenkamercommissie Sittard-Geleen

Datum

Januari 2021

Auteurs

Bert van Putten
Michelle Ellens
Reimer Vonk

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave

Voorwoord Rekenkamercommissie

Uit onze inventarisatie bij de raadsfracties kwam het armoedebeleid meermalen naar voren, zij het vanuit zeer verschillende invalshoeken. Bovendien is het een onderwerp wat de gemoederen in algemene – sociale - zin bezighoudt. Reden genoeg voor de Rekenkamer om een onderzoek te doen waarin de centrale vraagstelling is in hoeverre het armoedebeleid van de gemeente Sittard-Geleen als doeltreffend is aan te merken en welke financiële middelen daarmee zijn gemoeid.

Deze onderzoeksopdracht is uitgevoerd door het bureau KWIZ in 2020. De definitie heeft zich beperkt tot de algemeen als zodanig gedefinieerde doelgroep armoede en de schuldhelpverlening. Daaraan wordt gewerkt door een behoorlijk gemotiveerde groep medewerkers en de kredietbank Limburg, aangevuld met een grote groep vrijwillige hulpverleningsorganisaties. Hun reacties zijn ook verwerkt in dit rapport.

Opvallend is beslist dat het aandeel huishoudens dat moet rondkomen van een inkomen rondom de bijstandsnorm al jaren veel hoger is dan in vergelijkbare gemeenten en dan landelijk gemiddeld. Een aandeel dat zich beweegt rond de 10% en door de jaren heen nauwelijks kleiner wordt. Dat is ook niet de doelstelling van het beleid. Waarom niet, dat is ons niet duidelijk geworden. Opvallend is ook de constatering dat participatie en zelfs het hebben van werk niet automatisch tot afscheid van de armoede leidt.

De Raad zou het als een uitdaging kunnen zien om als gemeente uit die bovenste regionen te willen verdwijnen. Wellicht kan dat een uitgangspunt zijn in het beleid voor de jaren na 2020, waar het huidige beleidsplan liep tot 2019. Dan kan daar tevens aandacht worden gegeven aan heldere doelstellingen, indicatoren en rapportages. De huidige rapportages geven weliswaar veel informatie over geleverde inspanningen en input, maar slechts weinig/geen over de effecten van het beleid. En dat laatste is m.n. wat de Raad aangaat.

Er is weinig informatie beschikbaar over de doelgroepen, wat de effectmeting bemoeilijkt. Zo weet je niet of binnen die 10% veel verversing (uitstroom/instroom) plaatsvindt, hetgeen essentieel is om beleid op te richten.

Omdat de inkomenskant van deze doelgroep voor 90% geregeld wordt door het rijk (bijstand, AOW), is de bijdrage van de gemeente via de diverse regelingen beperkt tot 10%. Er wordt echter meer, sociaal werk, gedaan dan het aanvullen van inkomens, hetgeen ook is opgenomen in de kostenpost van ruim € 900.000 (buiten de schuldhelpverlening). Uitgekeerd wordt ruim € 3.500.000 (€ 38 per inwoner), waarbij de kwijtschelding gemeentelijke belastingen van ruim € 800.000 systematisch buiten beeld blijft. Het betreft kennelijk een andere afdeling die dit behartigt, maar het is niet verhelderend dit buiten de informatievoorziening (zie ons eerdere rapport over de leesbaarheid van de informatie) en de beeldvorming inzake deze doelgroep te laten.

Een ander opmerkelijk punt gaat over de beeldvorming, waarbij opvalt dat de feiten die veelal logenstraffen. Uit de benchmark blijkt dat Sittard-Geleen wat betreft het beleid ten aanzien van kinderen in armoedesituaties vooruitstrevend is, terwijl de beleving leek te zijn dat er wat meer gedaan kon worden. Ook de verdeling over verschillende doelgroepen is geen doel op zich, waarbij een vermeende achterstelling eerder veroorzaakt lijkt te zijn door de hoeveelheid (media-)aandacht die een groep krijgt, dan door de feitelijke hulpverlening. Een groep die

algemeen buiten het aandachtsgebied valt zijn de ondernemers in problemen, wat in de huidige corona-tijd zeer actueel is. Vraag is of deze groep voldoende op het netvlies van de Raad staat, en wellicht een plaatsje in het eerdergenoemde beleidsplan dient te krijgen. Het beeld dat de hulpvraag toeneemt zit niet in het aandeel van de doelgroep zoals boven geschetst, maar veeleer in de toenemende complexiteit van het probleem en van de regelingen.

Samengevat wordt er veel inspanning gepleegd voor een doelgroep, die vrij constant is en waar voornamelijk een bijdrage wordt geleverd aan de draagkracht van de huishoudens. Ook veel vrijwilligers bekommeren zich om (delen van) deze doelgroep. De gemeente speelt een belangrijke regierol in afstemming van het beleid met deze ketenpartners. Van de gemeenteraad zou op dit sociale punt, wat beeldbepalend is voor de gemeente een actieve rol verwacht mogen worden. Daarmee leggen wij dit uitvoerige rapport graag voor aan de Raad. Wij zijn beschikbaar voor het beantwoorden van vragen, evenals KWIZ.

Tenslotte woorden van dank voor de betrokken medewerking van allen, evenals aan de mensen en organisaties die hebben meegesproken.

Oktober 2020.

Drs. P.M.M. Rademacher

Voorzitter Rekenkamercommissie Sittard-Geleen.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Deel 1 Bestuurlijke samenvatting	6
Deel 2 Bevindingenrapportage	16
1. Kerngegevens actuele armoede in Sittard-Geleen	17
1.1. Kerngegevens	17
1.2. Gesignaleerde ontwikkelingen in de doelgroep	20
1.3. Impact van de coronacrisis	22
1.4. Bevindingen en conclusies	22
2. Armoedebeleid en schuldhulpverlening in context	23
2.1. Armoede- en schuldhulpverleningsbeleid in de gemeente Sittard-Geleen	23
2.2. Monitoring van het beleid	28
2.3. Partners in de strijd tegen armoede en schulden	31
2.4. Financiën	34
3. Uitvoering en resultaten van het beleid	37
3.1. Regelingen en instrumenten armoedebeleid	37
3.2. Regelingen en instrumenten schuldhulpverlening	43
3.3. In hoeverre is er sprake van cumulatie van regelingen?	48
4. Betrokkenheid van de gemeenteraad	51
4.1. Procedure	51
4.2. Bevindingen en conclusies	52
5. Bestuurlijke reactie van het College	53
6. Nawoord Rekenkamercommissie	63
Bijlage 1. Interviewprotocol	64
Bijlage 2. Overzicht thema's per interview	65
Bijlage 3. Normenkader	66
Bijlage 4. Producten en diensten schuldhulpverlening Kredietbank Limburg (KBL)	68
Bijlage 5. Financiële overzichten	69
Bijlage 6. Verantwoording enquête maatschappelijke organisaties	72

Inleiding

Deze bevindingenrapportage beschrijft de resultaten van het onderzoek naar het armoede en schuldhulpverleningsbeleid uitgevoerd door de Rekenkamercommissie Sittard-Geleen.

Aanleiding onderzoek

Het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid is in de gemeente Sittard-Geleen een actueel thema. De Rekenkamercommissie Sittard-Geleen (kortweg: RKC) heeft in het onderzoeksprogramma voor 2018-2019 na een rondgang bij de raadsfracties een onderzoek naar het armoedebeleid opgenomen. Door het uitvoeren van een onderzoek wenst de RKC de gemeenteraad inzicht te geven in de doelmatigheid van het huidige beleid en daarmee tevens handvatten te bieden voor hun kaderstellende rol.

Afbakening onderzoek

Dit onderzoek richt zich op het armoedebeleid en schuldhulpverleningsbeleid. Voor de definitie van armoede sluiten we aan bij de definitie die het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) hanteert:

Armoede is te weinig financiële mogelijkheden hebben om de minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen te bekostigen. Iemand is arm wanneer hij onvoldoende inkomen heeft voor bijvoorbeeld voeding of een goede woning. Hij is niet arm als hij wel voldoende inkomen heeft, maar dat aan iets anders uitgeeft. Armoede is in deze definitie gebaseerd op het inkomen.

Hierbij maken we een onderscheid tussen:

- (1) preventief armoedebeleid (voorkomen dat men in de armoede of schulden komt), dit heeft uiteraard ook een relatie tot activiteiten in het sociaal domein zoals WMO en jeugdwet)
- (2) curatief armoedebeleid (zorgen voor de groep die nu in armoede leeft)
- (3) activerend armoedebeleid (bevorderen van de uitstroom).

Zoals gezegd beperken we ons tot de definitie zoals gedefinieerd door het SCP. In het onderzoek worden wel verbanden gelegd met aanpalende beleidsterreinen, maar altijd met de focus op het armoedebeleid zelf. De reden hiervoor is dat anders het onderzoek te breed zou worden. Het beleid van de gemeente Sittard-Geleen gaat uit van een integrale benadering van de leefgebieden, zoals bijvoorbeeld de aanpak van voortijdig schoolverlaten en coaching naar werk, om armoede te voorkomen en te bestrijden. Schuldhulpverlening wordt uitdrukkelijk wel betrokken bij het onderzoek, gezien de grote overlap in de doelgroep.

Onderzoeksvragen

Voor de beleidsanalyse gaan we uit van de volgende centrale onderzoeksvragen:

Het armoedebeleid in context:

1. Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen en worden deze gemonitord?;
2. Wat is het armoedebeleid van de gemeente: welke doelstellingen zijn er gesteld, welke regelingen zijn er?;
3. Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?
4. Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?;

Resultaten van het armoedebeleid:

5. Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?;
6. Op welke wijze worden de resultaten gemeten?;
7. Welke resultaten zijn er bereikt?
8. Waarom/ hoe zijn deze resultaten bereikt (kritische succesfactoren)?;

9. In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?;
10. Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in een drietal fasen. De eerste fase van het onderzoek bestond uit deskresearch. In deze fase is een overzicht gemaakt van de stand van zaken ten aanzien van de actuele armoede in Sittard-Geleen en is een uitgebreide analyse uitgevoerd van het beleid, de financiën en de wijze van verantwoording.

Vervolgens hebben we in de tweede fase interviews gehouden met betrokkenen vanuit de gemeente en Kredietbank Limburg en is er een enquête uitgezet onder ketenpartners die actief zijn in de gemeente Sittard-Geleen op het gebied van armoede en schulden.

Op basis van de bevindingen uit de eerste twee fasen zijn in de derde fase conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd.

Dankzegging

Zonder de medewerking van betrokkenen vanuit de gemeente Sittard-Geleen was dit onderzoek niet tot stand gekomen. We willen daarom de medewerkers van de gemeente hartelijk danken voor de prettige samenwerking gedurende het onderzoek.

Leeswijzer

De rapportage begint met de bestuurlijke samenvatting. Hierin wordt per onderzoeksvraag ingegaan op de bevindingen en deze worden afgezet tegen de normen. Daarnaast worden hier enkele aanbevelingen gedaan.

Het tweede deel van de rapportage bevat de bevindingen. We starten met de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen. Ook wordt ingegaan op de ervaringen van ketenpartners en gemeentelijke medewerkers.

Vervolgens gaan we in op de doelstellingen van het armoedebeleid en schuldhelpverlening, de afspraken die zijn gemaakt over de monitoring ervan en de ontwikkeling van de kosten.

In het derde deel wordt nader ingegaan op de uitvoering en de resultaten van het armoedebeleid. Daarbij gaat het om onderwerpen als de regelingen en de samenwerking met andere organisaties. Het vierde deel van de rapportage betreft de positie die de gemeenteraad inneemt ten aanzien van het armoede- en schuldhelpverleningsbeleid.

De bijlagen bevatten achtereenvolgens het gehanteerde normenkader en de evaluatie van de normen, een overzicht van de producten en diensten van de Kredietbank Limburg, de financiële overzichten en een verantwoording van de enquête die is uitgezet onder maatschappelijke organisaties.

DEEL 1 Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

De vraagstelling: “in hoeverre is het armoedebeleid van de gemeente Sittard-Geleen als doeltreffend aan te merken en welke financiële middelen zijn hiermee gemoeid?” staat centraal in het onderzoek naar het armoedebeleid.

In dit hoofdstuk zijn aan de hand van de 10 onderzoeksvragen de belangrijkste conclusies weergegeven en worden op basis daarvan aanbevelingen gedaan.

Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen en worden deze gemonitord?

Samenvatting bevindingen

In de gemeente Sittard-Geleen moeten circa 4050 huishoudens -10 procent van alle huishoudens- rondkomen van een inkomen ter hoogte van de bijstandsnorm. Dit aandeel is hoger dan in gemeenten met een vergelijkbare omvang en is ook hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede is groter dan elders. Sinds 2015 is het aandeel minimahuishoudens redelijk stabiel gebleven. Dit is vergelijkbaar met landelijk en gemeenten met een vergelijkbare omvang. Het aandeel huishoudens met problematische schulden ligt met 10 procent in de gemeente Sittard-Geleen hoger dan het landelijk gemiddelde van 8 procent. Het aandeel huishoudens met een problematische schuldsituatie is in de periode 2015-2018 in Sittard-Geleen licht gedaald.

De ketenpartners *ervaren* dat de doelgroep groter wordt en dat de doelgroep niet volledig in beeld is. Ook geeft men aan dat de problematiek complex is en er relatief vaak sprake is van multiproblematiek. Het vermoeden van ketenpartners en van de gemeente blijft dat er nog steeds relatief veel gevallen zijn van stille of verborgen armoede. Op het moment dat mensen in beeld zijn kan ook de integraliteit beter worden opgepakt, zeker omdat de problematiek waarmee mensen uit de doelgroep kampen volgens betrokkenen steeds complexer wordt. De impact van de corona crisis op de doelgroep is nog niet duidelijk. De verwachting is dat met name de al kwetsbare doelgroepen en kinderen geraakt zullen worden. Aan de andere kant heeft de groep mensen die al langer van een uitkering rondkomt (bijvoorbeeld uit arbeidsongeschiktheid of Participatiewet) feitelijk een stabiel inkomen dat door coronapandemie niet meteen wordt geraakt. Wel kan de kans op inkomensverbetering kleiner worden.

Norm

- Er zijn kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen beschikbaar.
- De actuele armoede wordt gemonitord.

Conclusie

De beschikbare kerngegevens zijn afkomstig van het CBS. Deze gegevens zijn openbaar beschikbaar. De gemeente doet zelf geen onderzoek naar de kerngegevens rond armoede en schuldhelpverlening en monitort niet actief de ontwikkeling in deze doelgroepen. De ervaren ontwikkeling door ketenpartners van de doelgroep stemt niet overeen met de feitelijke ontwikkeling. Een mogelijke reden hiervoor is dat inwoners steeds beter de weg weten te vinden naar de gemeente, maatschappelijke organisatie of schuldhelpverlening.

Aanbevelingen

- Richt een monitor in om de doelgroepen van het armoedebeleid en schuldhelpverlening in beeld te krijgen. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Richt de

aandacht daarbij ook op de groep die in langdurige armoede zit en op de in- en uitstroom: welke groepen stromen in of uit en welke rol speelt het beleid daarin?

- Ga in gesprek met de ketenpartners over de ervaringen rond de complexiteit van de problematiek en omvang van de doelgroep om meer grip te krijgen op het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers. De resultaten van het gesprek kunnen gebruikt worden voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.

Beleid en monitoring

- **Wat is het armoedebelief van de gemeente**
- **Welke doelstellingen zijn er gesteld**
- **Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?**

Samenvatting bevindingen

Het **armoedebelief** is integraal onderdeel van het beleid rond de Participatiewet. Er is dus geen apart geformuleerd armoedebelief. Het beleid heeft als doel meedoen in de samenleving, het liefst via uitstroom vanuit de uitkering naar werk of anderszins andere vormen van meedoen aan de samenleving. De fundamentele aanpak staat centraal: kijken naar wat nodig is voor de burger over alle leefgebieden heen. De gemeente wil een integrale werkwijze realiseren waar binnen maatwerk mogelijk is. Het gaat daarbij onder meer om het doorbreken van de cirkel van armoede, aanpakken van de problemen op meerdere leefgebieden en aanwezig zijn in de wijk. De gemeente kiest in het armoedebelief duidelijk voor gezinnen met kinderen. Net als vrijwel alle andere gemeenten in Nederland heeft Sittard-Geleen met Kansen voor alle Kinderen een uitgebreid pakket gericht op kinderen die opgroeien in armoede ontwikkeld. In dit pakket wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met organisaties en scholen.

In de **schuldhulpverlening** zijn de doelstellingen financiële zelfredzaamheid en het oplossen en hanteerbaar maken van de schulden. Veel andere gemeenten richten zich nog uitsluitend op het oplossen van schulden. Er is een aantal richtingwijzers geformuleerd over hoe de gemeente dit wil bereiken, zoals brede toegankelijkheid, bevorderen professionaliteit en het verminderen van onderbewindstellingen. De gemeente Sittard-Geleen was in 2017 een van de voorlopers op dit gebied om de kosten van bewindvoering in de hand te krijgen. De schuldhulpverlening wordt geheel uitgevoerd door Kredietbank Limburg (KBL). De KBL is een gemeenschappelijke regeling tussen 6 gemeenten waaronder Sittard-Geleen. Door deze constructie is het lastig om zelf accenten te leggen, omdat daar een meerderheid voor moet zijn. Wel is er ruimte voor pilots op gemeenteniveau.

De monitoring van het beleid vindt plaats via verschillende rapportages zoals de programmabegroting, programmarapportages, jaarrekening en de kwartaalrapportage sociaal domein. Voor een aantal onderdelen, zoals het aantal verstrekte regelingen, heeft de gemeente streefwaarden geformuleerd. Deze zijn gebaseerd op de ervaringen uit het verleden. Met KBL zijn duidelijke rapportage afspraken gemaakt. Door de regelmaat van de informatietoelevering en de korte lijnen tussen de gemeente en de KBL kan direct worden gestuurd – en dit gebeurt ook. De gemeente is in 2020 gestart met het opzetten van een systematiek om effecten te meten van schuldhulpverlening.

Norm

- Er is door de gemeenteraad vastgesteld beleid dat geldt voor de onderzoeksperiode.
- De doelstellingen zijn helder, toetsbaar en in samenhang met elkaar geformuleerd.
- Er is gespecificeerd hoe gemeten wordt dat deze doelstellingen worden gerealiseerd.
- Monitoring maakt onderdeel uit van de PDCA-cyclus

Conclusie

Het armoedebeleid en schuldhulpverleningsbeleid maken integraal onderdeel uit van het beleid rond de Participatiewet. De beleidsperiode beslaat van 2016 tot en met 2019. Voor de periode vanaf 2020 is er nog geen nieuw beleidsplan vastgesteld.

In het beleid is geen duidelijke definitie van armoede opgenomen. Ook zijn de beleidsvoornemens en doelstellingen over het algemeen niet heel concreet beschreven, al is een aantal doelstellingen wel vertaald naar concreet te behalen resultaten. Zo is bij het programma Kansen voor alle Kinderen geformuleerd dat alle kinderen in armoede bereikt dienen te worden (zie ook onderzoeksrapport leesbaarheid begroting, RKC, 2020).

Het armoedebeleid en schuldhulpverleningsbeleid kennen grote ambities en er is een duidelijke samenhang tussen de doelstellingen en de sociale visie van de gemeente: bij beiden staan het stimuleren van en/ of wegnemen van belemmeringen voor meedoen in de samenleving en van zelfredzaamheid centraal. De integrale aanpak die de gemeente hanteert, maakt het meetbaar maken van de effecten complexer. Immers, er wordt inzet op meerdere leefgebieden gepleegd en hierdoor is niet duidelijk welke inzet nu leidt tot welk effect.

De gemeente Sittard-Geleen geeft aan dat de effecten van het beleid niet altijd te vertalen zijn in prestatie-indicatoren. De gemeente kiest er dus bewust voor sommige programma's niet te vertalen naar een specifiek gewenst resultaat. Hierdoor is het niet duidelijk in hoeverre de doelstellingen worden gerealiseerd. Hiermee doet de gemeente Sittard-Geleen zich gezien de lopende programma's te kort. Daarnaast belemmert het feit dat er weinig concrete doelstellingen zijn gesteld ook de monitoring en daarmee ook de input voor verbeteringen in beleid of processen (de PDCA¹-cyclus).

Aanbevelingen

- Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.
- Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhulpverlening. Breng de ontwikkeling ook in beeld en maak daarbij gebruik van bijvoorbeeld benchmark informatie of vergelijkingen met voorgaande periodes.
- Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.

Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?

Samenvatting bevindingen

Er zijn veel organisaties actief in de gemeente Sittard-Geleen op het gebied van armoede en schuldhulpverlening. De samenwerkingsrelatie tussen de gemeente en deze organisaties is wisselend van aard en varieert van subsidierelatie tot vrijblijvende samenwerking. Uit de enquête onder ketenpartners² blijkt dat zowel de samenwerking met de gemeente als met het gebiedsteam in het algemeen als voldoende wordt ervaren. Men heeft, mede door het grote aantal ketenpartners, een gebrek aan inzicht in wie welke taken uitvoert. Er is weliswaar periodiek overleg tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties om te kijken of de lijnen nog steeds kort genoeg zijn, maar gemeentelijke regie ontbreekt in de ogen van de ketenpartners. Daarbij laat men in het midden wat men precies onder de regierol van de gemeente verstaat.

¹ Plan-Do-Check-Act.

² Voor de enquête zijn 30 organisaties aangeschreven. Hiervan hebben 16 organisaties de enquête ingevuld.

De ketenpartners zijn in het algemeen neutraal of tevreden over het beleid. De toegankelijkheid en bekendheid van het minimabeleid zijn verbeterpunten: een aantal ketenpartners geeft aan met slechts één regeling bekend te zijn.

Bij de uitvoering van Kansen voor alle kinderen zet de gemeente actief in op samenwerking met maatschappelijke organisaties en scholen. Volgens de gemeente is deze aanpak de meest waarschijnlijke succesfactor in het hoge bereik van het programma Kansen voor alle Kinderen.

Norm

- De belangrijkste partners in de strijd tegen armoede zijn bekend.
- Er zijn samenwerkingsafspraken met de belangrijkste partners.
- De doelstellingen en inhoud van het beleid sluiten aan bij de wensen van de externe organisaties c.q. ketenpartners.
- Externe organisaties zijn tevreden over de wijze waarop de uitvoering plaatsvindt.
- Externe organisaties zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente.

Conclusie

De gemeente Sittard-Geleen kent een uitgebreid netwerk aan organisaties die actief zijn rond armoede en schulden. De gemeente kent deze organisaties en heeft met de meeste ook samenwerkingsafspraken. De organisaties geven een aantal verbeterpunten aan voor het beleid en de uitvoering, maar zijn er in het algemeen tevreden over. Ook over de samenwerking met de gemeente en het gebiedsteam zijn de ketenpartners over het algemeen tevreden, maar er is bij de organisaties geen eenduidige visie over welke rol de gemeente daarin moet nemen. Enerzijds is de gemeente neutraal zodat elke organisatie complementair kan functioneren, anderzijds verwachten de organisaties meer regie van de gemeente. Het kan de organisaties helpen om meer zicht te hebben op het netwerk als geheel.

Aanbevelingen

- Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners.
- Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.
- Schep transparantie in de doelen en taken van alle organisaties die actief zijn op het terrein van armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?

Samenvatting bevindingen

De gemeente besteedt jaarlijks circa 6,5 miljoen euro aan programmakosten voor armoedebestrijding (€3,1 miljoen) en schuldhulpverlening ((€3,4 miljoen) en bijna €900.000 aan uitvoeringskosten. In 2019 zijn de bestedingen in lijn gebracht met de daadwerkelijke behoefte, na onderbesteding in 2017 en 2018. Kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen maken geen onderdeel uit van deze kosten.

De kosten van schuldhulpverlening stijgen door de kosten van beschermingsbewind.

Voor schuldhulpverlening geldt dat de kosten voor de gemeente Sittard-Geleen bestaan uit twee delen: de dienstverlening en de mogelijke exploitatietekorten van de gemeenschappelijke regeling. Op beide delen kunnen tekorten optreden.

Norm

- De ingezette middelen zijn bekend.
- Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toegelicht.

Conclusie

De rapportages geven een duidelijk beeld van de ontwikkeling van de ingezette middelen. Afwijkingen voor programmakosten worden toegelicht, ontwikkelingen in de uitvoeringskosten niet. De kosten van de schuldhelpverlening bevatten de kosten van de geleverde dienstverlening en eventuele exploitatietekorten van de gemeenschappelijke regeling. De begroting is gebaseerd op realisatie in de afgelopen periode en voor een deel op basis van de verwachte ontwikkelingen en veranderingen in beleid en uitvoering.

Aanbevelingen

- De begroting is gebaseerd op realisatie in de afgelopen periode en voor een deel verwachtingen. Het is nu niet duidelijk waar de verwachtingen precies op gebaseerd zijn. Onderbouw deze verwachtingen helder in de begroting.
- Breng de kosten van de kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen ook onder bij het armoedebeleid. Dit geeft nog meer inzicht in de totale kosten van het armoedebeleid.
- De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op de kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Regelingen en instrumenten armoedebeleid en schuldhelpverlening

In dit onderdeel geven we antwoord op een viertal onderzoeksvragen:

- Welke regelingen zijn er?
- Op welke wijze worden de resultaten gemeten?
- Welke resultaten zijn er bereikt?
- Waarom/ hoe zijn deze resultaten bereikt (kritische succesfactoren)?

Samenvatting bevindingen

De gemeente kent verschillende regelingen voor het armoedebeleid die de gehele doelgroep van het armoedebeleid bedienen: volwassenen, kinderen, chronisch zieken. Deze regelingen hebben, met uitzondering van de Kansen voor alle Kinderen, geen duidelijke relatie met het beleidsplan 2017-2019. De resultaten van de regelingen worden gemeten door het gerealiseerde aantal verstrekkingen af te zetten tegen de streefwaarden. Deze streefwaarden zijn gebaseerd op de behaalde resultaten c.q. aantallen in de voorgaande periode en niet op de doelstellingen. De streefwaarden worden daarom ook vaak gehaald. Alleen bij het programma Kansen voor alle Kinderen is er een echte resultaatmeting: het bereik van dit programma was in 2019 87 procent, dat is een flinke stijging ten opzichte van eerdere jaren (rond de 50 procent). De administratieve verlichting (voor kinderen hoeft men geen bonnetjes meer aan te leveren) heeft hier waarschijnlijk aan bijgedragen.

De gemeente wil door goede communicatie verborgen doelgroepen beter bereiken, de bekendheid van het aanbod van regelingen en ondersteuning vergroten en de drempel om hulp te vragen verlagen. Dit is niet gerealiseerd, in 2020 is dit opgepakt. Wel heeft de gemeente werk gemaakt van het verlagen van de administratieve lasten.

Bij de gemeente Sittard-Geleen is de integrale fundamentele aanpak sterk in ontwikkeling, de hulpvraag wordt nu breder opgepakt, het aantal bezwaarschriften is sterk gedaald en uit klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat men zich gehoord voelt.

Er zijn meerdere loketten in de gemeente waar men zich kan melden, zoals het Sociaal Plein, de gemeente of de Kredietbank Limburg. De professional heeft een bepaalde mate van vrijheid in het handelen, een van bovenaf georganiseerde of geïnstitutionaliseerde samenwerking ontbreekt. Het is daarbij de bedoeling dat één organisatie de regie houdt over het plan en dat

niet iedereen de regie overneemt. Welke organisatie dat is, hangt af van de hoofdvraag van de inwoner.

Bij een aanmelding voor schuldhulpverlening geldt dat burgers worden doorverwezen naar KBL. De aanvraag schuldhulpverlening wordt apart opgepakt en niet integraal over alle leefgebieden zoals de gemeente graag wil.

De schuldhulpverlening is volledig uitbesteed aan de Kredietbank Limburg (KBL). De samenwerking tussen de gemeente en KBL is goed. Er zijn specifieke instrumenten ingezet op vroegsignalering, preventie, jongeren en bewindvoerders. Zo zijn er ten aanzien van vroegsignalering afspraken gemaakt met woningcorporaties en energieleveranciers. De KBL neemt na een signaal bij betalingsachterstanden direct contact op met de inwoner. Voor jongeren zijn er diverse preventieprogramma's geïnitieerd vanuit de gemeente Sittard-Geleen. Zo wordt er door de KBL een voorlichtingsprogramma gegeven op scholen in Sittard-Geleen. Daarnaast is Sittard-Geleen de enige gemeente in de regio met een jongerenloket, waarbij jongeren zo integraal mogelijk worden geholpen. Ook heeft de gemeente Sittard-Geleen als enige een convenant gesloten tussen bewindvoerders, de KBL en de gemeente, en wil de gemeente nader vorm geven aan het stimuleren van zelfredzaamheid van de burger. Met de bovengenoemde initiatieven speelt de gemeente Sittard-Geleen een duidelijke voortrekkersrol in de regio.

Voor ondernemers is er geen sluitende, integrale werkwijze op dit moment. Zij worden doorverwezen naar een gespecialiseerd bureau gericht op de schulden. ZZP'ers worden wel door KBL geholpen, maar feitelijk heeft KBL geen opdracht van de gemeente hiervoor.

Het meten van resultaten geschiedt aan de hand van de rapportages die de KBL aan de gemeente levert. De rapportages op productniveau geven een gedetailleerd beeld van het aantal klanten en diensten. Het is geen inhoudelijke, kwalitatieve rapportage over de mate van realisatie. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vermindering van onder bewindstellingen op grond van verkwisting of problematische schulden, de resultaten van vroegsignalering³ en de mate waarin financiële zelfredzaamheid is bereikt. Dergelijke rapportages ontbreken in de rapportages van KBL, en ook in de jaarrekeningen van de gemeente.

Norm

- Er is een eenduidige relatie tussen de geformuleerde doelstellingen en de te bereiken resultaten.
- De doelstellingen zijn voldoende gerealiseerd.
- De redenen voor afwijking van de doelstellingen zijn bekend.
- Afwijkingen van de realisatie worden opgevolgd door verbetervoorstellen en bijsturing.
- De meting van de resultaten worden toegepast in een PDCA-cyclus en vormt derhalve de input voor mogelijke aanpassingen in beleid en uitvoering.

Conclusie

Voor veel geformuleerde doelstellingen geldt dat er geen eenduidige relatie met de te bereiken resultaten is. Een concreet voorbeeld is de doelstelling vanuit Kansen voor alle kinderen: daar is een concreet doel aangegeven (alle kinderen in armoede bereiken), maar wordt verder niet ingegaan op wat het resultaat is als alle kinderen zijn bereikt. Ook worden in de beleidsstukken en verantwoordingsrapportages geen nadere cijfers gepresenteerd over de ontwikkeling van de armoedeproblematiek en de bereikte effecten van het beleid. Uit de verschillende rapportages is ook geen trend te destilleren.

Het is daarom niet mogelijk de effectiviteit van het beleid te meten. De gemeente Sittard-Geleen geeft aan dat een aanpak niet altijd te vertalen is in een prestatie-indicator, zeker ook omdat

³ De gemeente werkt op basis van een convenant of overeenkomst samen met verschillende partners. Dit betreft het voorkomen van uithuiszettingen, water- en energieafsluitingen en vroegtijdige signalen van betalingsachterstanden. Met inwoners die zich in een bedreigende situatie bevinden, zoals bij uithuiszetting of afsluiting, zoekt de KBL binnen drie werkdagen na melding of constatering contact.

een deel van de aanpak maatwerk is. De gemeente rapporteert een aantal cijfers, zoals de ontwikkelingen in het aantal huishoudens dat wordt bereikt met de regelingen. Dat is weliswaar een interessant gegeven, maar ook dit is meer een inspanningseffect en geen indicator van de effectiviteit van het beleid. Op het moment dat er een waarde aan een dergelijk cijfer wordt gegeven, wordt het een indicator. Overigens is de wijze van rapporteren, met name op output en niet of minder op effecten, gangbaar in vrijwel alle gemeenten. De aanpak om nu voor schuldhulpverlening een effectmetingssysteem op te gaan zetten, biedt mogelijk ook aanknopingspunten voor het armoedebeleid.

De integrale aanpak kost tijd om echt van de grond te komen. Er is tevens een aantal risico's die dit mogelijk in de weg staan:

- Er is geen duidelijke regisseur op beleid en uitvoering. Nagegaan dient te worden of dit gewenst is.
- Daar komt bij dat er enerzijds een integrale aanpak is bij de verschillende loketten waar men zich kan melden, anderzijds geven de ketenpartners aan dat door de versnippering men niet weet wat er allemaal gebeurt in het werkveld.
- Schuldhulpverlening staat deels buiten het Sociaal Plein en dat betekent dat het financiële deel niet volledig wordt meegenomen bij de analyse van de leefgebieden.
- Er zijn veel loketten / organisaties waar burgers zich kunnen melden. Dit vergroot de laagdrempeligheid, maar maakt de uitdaging om echt samen te werken op basis van een integrale aanpak groter.
- Er is nog een duidelijke scheiding tussen het Sociaal Plein en de backoffice waar de daadwerkelijke verstrekkingen plaatsvinden. Bij de doorverwijzingen kunnen burgers uit het vangnet vallen. Monitor de mate waarin dit gebeurt en acteer daar op.

Aanbevelingen

- Voor initiatieven als de voorlichtingen op de (regionaal georiënteerde) middelbare en Mbo-scholen en het convenant met bewindvoerders is het efficiënter als deze door alle gemeenten die deelnemen aan de KBL zou worden gevolgd. Werk aan verbreding van deze initiatieven in de regio.
- ZZP-ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld TOZO kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.
- Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van het beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting maar van het te bereiken effect. Dit kan ook door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen. Een voorbeeld voor Kansen voor alle Kinderen is dat een zo groot mogelijk deel van de doelgroep wordt bereikt en dat duidelijk is op welke wijze het bestede budget bij kinderen bijdraagt aan de participatie en gezondheid van kinderen. Dit kan dan gemeten worden door bijvoorbeeld peilingen onder deze groepen.
- Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten, en meet anderzijds ook afwisselend specifieke onderdelen waar bijzondere aandacht voor is.

In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?

Samenvatting bevindingen

In de uitvoering van armoede en schuldhulpverlening is er een veelheid aan organisaties actief in de gemeente Sittard-Geleen. Rond schuldhulpverlening ligt het primaat van de uitvoering duidelijk bij de KBL. Ketenpartners vinden dat er te veel organisaties zijn in het maatschappelijk veld. Hierdoor wordt het voor professionals, vrijwilligers en bewoners onoverzichtelijk waar zij

terecht kunnen en welke organisatie precies welke activiteiten onderneemt. Ook zijn de organisaties soms nog te zeer bezig met hun eigen gebied, waardoor samenwerking lastig is en men geen inzicht heeft in elkaars bezigheden. Hierdoor ontstaat het risico op overlap in de ondersteuning.

De cumulatie van landelijke en lokale regelingen geeft een huishouden per maand een aanvulling op het inkomen. Een alleenstaande ouder huishouden kan bijvoorbeeld per maand ruim €1.000,- aan toeslagen vanuit het Rijk ontvangen en €196 vanuit de gemeentelijke regelingen.

Norm

- De multiproblematiek onder aanvragers is bekend.
- Regelingen sluiten goed op elkaar aan; witte vlekken in het beleid zijn bekend.

Conclusie

Alle betrokken organisaties geven aan vanuit meerdere leefgebieden de hulpvraag van de klant te benaderen. Echter, ketenpartners missen de regie van de gemeente, in de zin van facilitering van betere samenwerking en communicatie en meer sturing op welke organisatie welke ondersteuning dient te bieden. Nu hebben niet alle organisaties zicht op de activiteiten die andere organisaties uitvoeren waardoor er dubbelingen (kunnen) ontstaan. Op deze dubbelingen en / of witte vlekken is geen goed zicht.

Aanbevelingen

- Zie de aanbevelingen over het invullen van de regiefunctie onder samenwerkingspartners van de gemeente.

Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?

Samenvatting bevindingen

In het interview hebben gemeenteraadsleden aangegeven in de kern een integraal en proactief armoedebeleid te willen. Ook willen ze meer betrokken en beter geïnformeerd worden. Enerzijds kan het college actiever de Raad informeren en bij de hand nemen door bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten en werkbezoeken te organiseren. Anderzijds geven de gemeenteraadsleden zelf aan hier ook actiever in te kunnen zijn door betere afspraken te maken met het college.

De gemeenteraad wordt geïnformeerd en neemt op basis daarvan ook beslissingen. De integraliteit in de beleidsstukken wordt echter gemist: nu worden de onderwerpen apart geagendeerd: dan een voorstel met betrekking tot de KBL, dan Kansen voor alle Kinderen en dan weer een ander aspect van armoedebeleid. Er zijn geen heldere afspraken gemaakt wanneer welke informatie en welke onderwerpen aangereikt worden aan de gemeenteraad. Dit staat los van de reguliere P&C-cyclus. Hierbij heeft de gemeenteraad de afgelopen jaren een afwachtende houding aangenomen en het initiatief bij het college gelaten.

Norm

De gemeenteraad stelt de kaders voor het beleid rond armoede en schulden.

De gemeenteraad krijgt periodiek de vastgestelde set informatie over de schuldhelpverlening ten aanzien van:

- de mate van realisatie van de beleidsdoelstellingen;
- de oorzaken van eventuele afwijkingen hiervan.

Conclusie

Er zijn verschillende verwachtingen over hoe de gemeenteraad betrokken dient te worden bij het beleid. Het is niet vastgelegd hoe en wanneer de Raad geïnformeerd wordt gedurende het beleids- en besluitvormingsproces. Voorbeeld zijn de verwachtingen rond het beleidsplan voor de Participatiewet. De beleidsperiode liep tot 2019 en de gemeenteraad verwacht een evaluatie en een nieuw beleidsplan. Dit was echter niet als zodanig afgesproken.

Daarnaast is er beleidsmatig en in de visie van de gemeente sprake van integraal beleid, de rapportages naar de Raad betreffen echter vaak onderdelen van het beleid.

Aanbevelingen

- Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hier in.
- Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waardes aan deze indicatoren worden toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel over gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.

DEEL 2 Bevindingenrapportage

1. Kerngegevens actuele armoede in Sittard-Geleen

Onderzoeksvragen

In dit eerste deel van de bevindingen geven we antwoord op de volgende onderzoeksvraag:

1. Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen?

1.1. Kerngegevens

Doelgroep armoedebeleid

In Sittard-Geleen wordt waarstaatjegemeente.nl gebruikt om de omvang en samenstelling van de doelgroep voor het armoedebeleid te bepalen⁴. [Waarstaatjegemeente.nl](http://waarstaatjegemeente.nl) is een website die gevuld wordt met regionale CBS-gegevens. Hierdoor kunnen gemeenten veel informatie over de eigen gemeente opzoeken en zich vergelijken met andere gemeenten. Onderstaande tabel is gebaseerd op deze cijfers.

Tabel 1.1.1 Ontwikkeling aandeel huishoudens met een laag inkomen in Sittard-Geleen, bron CBS⁵

Laag inkomen	Sittard Geleen	Aandeel in vergelijkbare gemeenten	Nederland
2015	9,7%	8,4%	8,0%
2016	10,2%	8,9%	8,7%
2017	9,8%	8,8%	8,5%
2018	10,0%	9,0%	8,8%
2019	9,8%	8,8%	8,2%

De ontwikkeling van de doelgroep is behoorlijk stabiel. Dit stemt overeen met het beeld dat de gemeente heeft. Van alle huishoudens in de gemeente Sittard-Geleen moet in 2019 (naar schatting) 9,8 procent rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dit zijn in totaal 4.052 huishoudens.

Het landelijke percentage minima met een dergelijk inkomen ligt op 8,2 procent, maar het gemiddelde percentage in gemeenten van 50.000 tot 100.000 inwoners ligt op ongeveer 8,8 procent. Het percentage huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau ligt in Sittard-Geleen dus boven het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare omvang en boven het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling in het aantal minimahuishoudens loopt gelijk met de vergelijkbare gemeenten en in Nederland.

⁴ De doelgroep voor schuldhulpverlening is niet op basis van CBS-cijfers te bepalen. Er zijn ook geen landelijke cijfers over bekend.

⁵ Er wordt dus geen rekening gehouden met de vermogenspositie van de inwoners.

Als een inkomen op het voor het huishoudtype relevante sociaal minimum of iets daarboven ligt, noemen we dat een laag inkomen. Het sociaal minimum is gelijk aan de bijstandsnorm. De hoogte van deze norm wordt landelijk vastgesteld door de rijksoverheid. De hoogte van het sociaal minimum is niet voor iedereen hetzelfde. Het hangt bijvoorbeeld af van de leeftijd en leefsituatie. In de volgende tabel staan de normbedragen weergegeven. Naast de normbedragen voor 100% Wsm staan hier ook de bedragen behorend bij 110 en 120 procent Wsm omdat deze grenzen ook gehanteerd worden in het armoedebeleid van de gemeente Sittard-Geleen.

Netto bedragen in euro's Wettelijk sociaal minimum (Wsm) 2019

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm
Alleenstaande	1.025	1.128	1.231
Paren	1.563	1.720	1.876
Alleenstaande ouder	1.025	1.128	1.231
Alleenstaand AOW- gerechtigd	1.148	1.263	1.377
Paar AOW-gerechtigd	1.563	1.720	1.876

Voor de specificatie van de doelgroep gaan we uitsluitend in op het jaar 2019. Alle gegevens zijn gebaseerd op CBS-gegevens.

Tabel 1.1.2 Schatting huishoudens naar inkomen in Sittard-Geleen, cumulatief

Inkomen	Aantal huishoudens	Aandeel
Tot 100% Wsm	4.430	9,8%
Tot 110% Wsm	5.560	12,3%
Tot 120% Wsm	6.961	15,4%
Tot 130% Wsm	8.407	18,6%
Overige inkomens	36.793	81,4%
Totaal	45.200	100%

De doelgroep voor de regelingen met een inkomensgrens van 130 procent Wsm bestaat voor 43 procent uit bijstandsgerechtigden en voor 35 procent uit huishoudens met een overig inkomen, zoals werk, ondernemerschap of WW of een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA of Wajong) en 22 procent van deze minimahuishoudens heeft een AOW-uitkering. Dit is een vergelijkbaar beeld zoals we bij andere gemeenten in Nederland zien. Het grootste deel (60 procent) van de minimahuishoudens in Sittard-Geleen bestaat uit alleenstaanden, een beeld dat we bij veel gemeenten zien. Gemiddeld over alle gemeenten ligt dit percentage rond de 50 procent. Huishoudens met kinderen vormen 32 procent van de minimahuishoudens met een inkomen tot 130 procent Wsm, wat hoger is dan het landelijk gemiddelde van 26 procent.

Tabel 1.1.3 Inkomensbron minima in Sittard-Geleen, inkomen tot 100% en 130% Wsm

Categorie	100% Wsm	130% Wsm
Inkomensbron		
P-wet	64%	43%
AOW	13%	22%
Ander inkomen	23%	35%
Totaal	100%	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	63%	60%
Eenoudergezin	18%	18%
Meerpersoons zonder kinderen	7%	8%
Meerpersoons met kinderen	12%	14%
Totaal	100%	100%

Kinderen

Van alle 16.564 opgroeiende jongeren in de leeftijd tot 18 jaar in de gemeente Sittard-Geleen wonen er (naar schatting op basis van het CBS) 2.012 in een huishouden met een inkomen tot 130 procent Wsm, ruim 12 procent van alle kinderen.

Tabel 1.1.4 Aantal kinderen naar inkomen in Sittard-Geleen, cumulatief (naar schatting)

Kinderen	Aantal	Aandeel
Tot 100% Wsm	1.513	9,1%
Tot 110% Wsm	1.640	9,9%
Tot 120% Wsm	1.921	11,6%
Tot 130% Wsm	2.012	12,1%
Overige inkomens	14.552	87,1%
Alle kinderen	16.564	100%

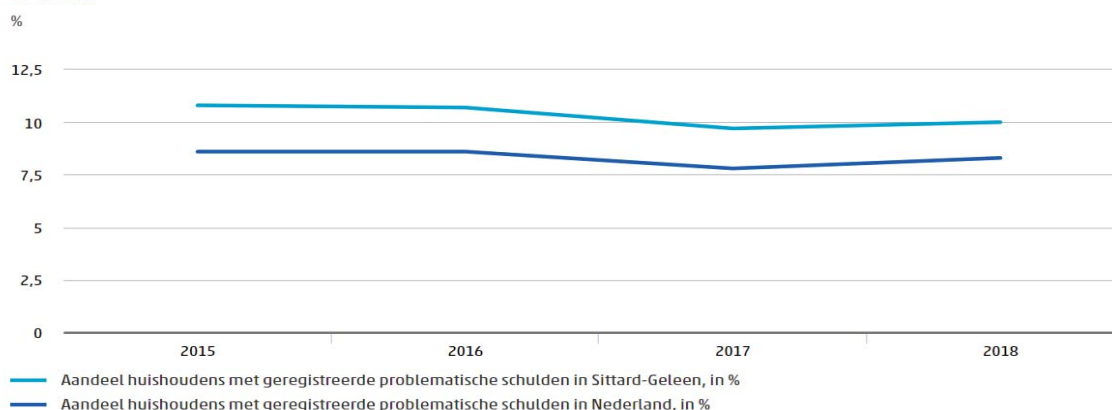
Van deze kinderen wonen er 1.513 (9,1 procent) in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm. In vergelijking met andere gemeenten is het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede hoog. Voor gemeenten met een vergelijkbare omvang als de gemeente Sittard-Geleen ligt het aandeel meestal rond de 8 procent. Landelijk groeit 1 op de 10 kinderen op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm.

1.1.2. Schuldhulpverlening

Het CBS heeft onlangs de schuldenmonitor gepresenteerd. Hierin wordt de ontwikkeling van de schuldenproblematiek per gemeente in beeld gebracht.

Figuur 1.1.1. Ontwikkeling doelgroep met problematische schulden⁶, bron CBS

Ontwikkeling huishoudens met geregistreerde problematische schulden in Sittard-Geleen

⁶ Definitie: ten minste één persoon in het huishouden voldoet aan ten minste één van de volgende criteria op 1 januari van het betreffende verslagjaar:

- Volgt een WSNP-traject.
- Volgt een bij BKR geregistreerd minnelijk traject
- Heeft een bij BKR geregistreerde betalingsachterstand.
- Is in Centraal Curatele en Bewindregister opgenomen o.g.v. verkwisting en/of problematische schulden.
- Heeft ten minste zes maanden de zorgpremie niet betaald.
- Een betalingsachterstand van een Wet Mulder-boete bij het CJIB heeft waarvan de tweede aanmaning ten minste 2 maanden openstaat, of zich al in een ernstigere wanbetalersfase bevindt. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn.
- Heeft langer dan 27 maanden een toeslagschuld van minimaal 50 euro openstaan bij de Belastingdienst.
- Heeft langer dan 15 maanden een schuld van minimaal 50 euro voor overige belastingaanslagen openstaan bij de Belastingdienst.
- Heeft een belastingenschuld die in de 12 maanden voor het peilmoment oninbaar is geleden.
- Heeft een betalingsachterstand bij de DUO van 3 maanden of langer en van minimaal 270 euro.

Het aandeel huishoudens met problematische schulden ligt hoger dan het landelijk gemiddelde: het CBS schat dat 10 procent van alle huishoudens een problematische schuldsituatie heeft tegen 8 procent landelijk. Het aandeel huishoudens met een problematische schuldsituatie is in de periode 2015-2018 licht gedaald.

1.2. Gesignaleerde ontwikkelingen in de doelgroep⁷

In het onderzoek is in de interviews en in de enquête gevraagd naar de trends en ontwikkelingen aangaande de doelgroep die maatschappelijke organisaties⁸ en medewerkers van de gemeente ervaren. Onderstaand beschrijven we de *subjectief ervaren ontwikkelingen* in de doelgroep.

Ervaringen van ketenpartners

Van de ketenpartners vindt de helft dat de doelgroep maar gedeeltelijk in beeld is, terwijl 44 procent vindt dat de doelgroepen van het armoedebeleid voldoende in beeld zijn. Bij schuldhelpverlening vindt men dat de doelgroep minder goed in beeld is dan bij armoedebeleid: 27 procent vindt dat de doelgroepen hiervan voldoende in beeld zijn, en eveneens 27 procent vindt dat de doelgroepen onvoldoende in beeld zijn.

De doelgroepen die onvoldoende in beeld zijn naar de mening van geïnterviewden, zijn bijvoorbeeld mensen in verborgen, stille armoede, mensen die zich niet willen melden uit trots of schaamte, zorgmijders, migranten, ondernemers, ZZP'ers en (werkende) mensen met een laag inkomen en dus een groot risico op armoede. Ook eenzame mensen en jongeren van 18 jaar en ouder die uitstromen vanuit de Jeugdwet worden genoemd.

Van de maatschappelijke organisaties geeft driekwart aan dat de doelgroep de laatste jaren gegroeid is. Dit stemt niet overeen met de feitelijke ontwikkeling zoals geconstateerd is in de vorige paragraaf. Van de ketenpartners geeft 93 procent aan dat de doelgroep de laatste jaren kampt met steeds zwaardere problematieken. Geen van de ketenpartners geeft aan dat de doelgroep kleiner is geworden of met minder zware problemen kampt. De meest voorkomende hulpvragen waarmee de doelgroep bij hun organisatie aankomt, zijn financiële ondersteuning om bijvoorbeeld te kunnen sporten, hulp bij het rondkomen, ondersteuning in het aanvragen van regelingen en begeleiding om armoede te verhelpen. De meeste ketenpartners verwachten dat hun doelgroep de komende jaren alleen maar groter wordt, met toenemende armoede en kwetsbaarheid. De voornaamste reden hiervoor is de 'Coronacrisis', waardoor men verwacht dat werkloosheid en armoedeproblematiek zullen toenemen. Sommige partners geven nog aan dat hun doelgroep zal toenemen naar mate hun aanbod bekender wordt en het taboe op armoede en schulden steeds meer komt te vervallen. Hierdoor komt de nu nog stille en verborgen doelgroep steeds meer in beeld.

⁷ De bevindingen in deze paragraaf zijn op basis van de interviews die zijn gehouden ten behoeve van dit onderzoek en de resultaten van de enquête onder maatschappelijke organisaties..

⁸ In het rapport wordt afwisselend de term ketenpartners en maatschappelijke organisaties gebruikt. Hiermee worden de organisaties bedoeld die actief zijn in de gemeente Sittard-Geleen op het gebied van armoede en schulden.

“Er is sprake van een lichte toename van de doelgroep, wellicht omdat er meer aandacht aan besteed wordt en er dus ook meer gezinnen zichtbaar worden bij ons.”

“Steeds minder huishoudens hebben een financiële buffer om tegenslagen op te kunnen vangen. Ze geraken in korte tijd in een spinnenweb aan schulden en schuldeisers.”

“De lichtere budgetproblemen zijn verminderd, de complexe schuldensituaties zijn toegenomen. Te weinig jongeren melden zich en we zien een toename van problemen met instanties en extreem lage inkomens.”

“In toenemende mate eisen instanties diverse documenten bij aanvragen zoals bijstand. Door digitalisering wordt dit steeds lastiger voor hulpvragers en hebben ze daar ondersteuning bij nodig. Instanties hebben te weinig tijd voor hulp. De complexiteit van wet- en regelgeving maakt hulpverlening lastiger. Zakelijkheid prevaleert boven menswaardigheid.”

De problemen waarmee hun doelgroep kampt zijn divers en complex, en lopen volgens de ketenpartners uiteen van financiële problemen tot gezondheidsproblemen.

“Schulden, echtscheiding, geweld, verslaving, eenzaamheid, laag inkomen, huisvesting.”

“Ziekte, geestelijke problemen. De afgelopen jaren is er meer ervaren ziektelast”

“Schulden, werkloosheid en niet weten om te gaan met geld.”

“Financiële problemen. Schulden, en dat in combinatie met andere problematiek..”

“Verslaving, huiselijk geweld, geldproblemen, relatieproblemen, laaggeletterdheid, taalachterstand, slechte gezondheid, slecht eten, weinig perspectief. Door deze problemen zijn mensen in onze doelgroep weinig actief.”

Ervaren ontwikkeling doelgroep schuldhulpverlening

Specifiek voor schuldhulpverlening signaleren de geïnterviewden diverse ontwikkelingen.

- In de afgelopen jaren is een stijgende lijn te zien van meer aanvragen en de verwachting is dat dit door zal gaan. Over de hele linie voor de 6 gemeenten die onder de KBL vallen is er een 18% stijging in het aantal aanvragen, bij Sittard-Geleen is het iets lager: 12%. De verwachting is dat de stijging zal doorzetten: er is een stijging van 18% begroot. Als reden daarvoor geeft men aan dat de toegang tot de schuldhulpverlening steeds laagdrempeliger wordt en de schuldhulpverlening steeds dichterbij de inwoner wordt georganiseerd. Daardoor weet deze de weg steeds beter te vinden.
- Jongeren zijn de laatste jaren steeds beter in beeld gekomen. Betrokkenen denken daarbij niet zozeer dat het aantal jongeren in de schulden is toegenomen, maar steeds beter in beeld komen dankzij de toenemende jongerenprojecten die we draaien. Men vermoedt dat de covid-19 crisis de schuldenproblematiek onder jongeren groter heeft gemaakt.
- Ondernemers. De verwachting is dat het aantal ondernemers met schulden onder invloed van de covid-19 crisis zal gaan stijgen.
- Er zitten relatief veel ZZP'ers in de schuldhulpverlening. Ook voor deze doelgroep geldt dat de covid-19 crisis de problematiek zal vergroten en men mogelijk moet aankloppen voor schuldhulp. Dit stemt overigens niet overeen met de feitelijke ontwikkeling zoals geconstateerd is in de vorige paragraaf.

1.3. Impact van de coronacrisis

De coronacrisis zal impact hebben op het armoedebeleid en de schuldhulpverlening. Welke impact de crisis zal hebben is nog onduidelijk. Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft in juli 2020 hierover een tweetal rapporten gepubliceerd⁹.

Daarbij hangen de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt nauw samen met armoede in Nederland. Op de arbeidsmarkt lopen mensen met een flexibel dienstverband in een sector die naar verwachting gaat krimpen, het grootste risico om hun baan te verliezen door de coronacrisis. Dit treft relatief veel werknemers met een niet-westerse migratieachtergrond, laag opgeleide mensen en mensen met een arbeidsbeperking. Het SCP stelt dat de sterkst getroffen sectoren zich vooral buiten de Randstad bevinden waardoor juist daar de meeste banen verdwijnen.

De armoede zal stijgen als gevolg van de coronacrisis, vooral bij traditioneel kwetsbare groepen. In het kielzog van de toename van de armoede onder de beroepsbevolking zal ook de armoede onder kinderen stijgen. Wanneer mensen langer dan een jaar in armoede leven, dan neemt de kans dat zij hier ooit nog uit komen in sterke mate af. Dit komt onder andere door de stress die dit oplevert, waardoor zij minder actie kunnen en gaan ondernemen om uit de armoede te komen. Problematische schulden versterken de negatieve spiraal. Het SCP geeft aan dat dat een combinatie van inkomensondersteuning en investeringen in scholing en gezondheid kansrijk kunnen zijn bij het verminderen van structurele armoede die overgaat van generatie op generatie.

1.4. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

1. Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen?

In de gemeente Sittard-Geleen moet circa 10 procent van alle huishoudens rondkomen van een inkomen ter hoogte van de bijstandsnorm. Dit aandeel is hoger dan in gemeenten met een vergelijkbare omvang en hoger dan het landelijk gemiddeld. Ook het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede is groter dan elders. De relatieve omvang van de doelgroep van het armoedebeleid is ten opzichte van 2015 redelijk stabiel gebleven. Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers en cijfers van gemeenten met een vergelijkbare omvang.

De ketenpartners *ervaren* dat de doelgroep groter wordt en dat de doelgroep niet volledig in beeld is. Dit eerste stemt niet overeen met de feitelijke ontwikkeling. Het verschil tussen de ervaren groei van de doelgroep en de feitelijke ontwikkeling kan komen doordat inwoners mogelijk de weg steeds beter weten te vinden naar de gemeente, maatschappelijke organisatie of schuldhulpverlening. De doelgroep komt derhalve steeds beter in beeld.

Ook geeft men aan dat de problematiek complex is en er relatief vaak sprake is van multiproblematiek. Het vermoeden van ketenpartners en van de gemeente blijft dat er nog steeds relatief veel gevallen zijn van stille of verborgen armoede. Deze doelgroep zal volgens de ketenpartners de komende jaren alleen maar groter worden. Op het moment dat mensen in beeld zijn kan ook de integraliteit beter worden opgepakt, zeker omdat de problematiek waarmee mensen uit de doelgroep kampen volgens betrokkenen steeds complexer wordt. De impact van de corona crisis op de doelgroep is nog niet duidelijk. De verwachting is dat met name de al kwetsbare doelgroepen en kinderen geraakt zullen worden. Aan de andere kant heeft de groep mensen die al langer van een uitkering rondkomt (bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid of Participatiewet) feitelijk een stabiel inkomen dat door corona niet wordt geraakt. Wel kan de kans op inkomensverbetering kleiner worden.

⁹“Kwetsbare groepen lopen grootste risico op werkverlies en armoede” SCP juli 2020 en “Verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP juli 2020

2. Armoedebelief en schuldhelpverlening in context

Na de schets van de doelgroep van het beleid, gaan we in dit deel van de rapportage nader in op de inhoud van het beleid. De volgende onderzoeksvragen¹⁰ staan centraal:

- Wat is het armoedebelief van de gemeente?
- Welke doelstellingen zijn er gesteld?
- Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?;
- Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?
- Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?

2.1. Armoede- en schuldhelpverleningsbeleid in de gemeente Sittard-Geleen

Onderzoeksvragen

- Wat is het armoedebelief en het schuldhelpverleningsbeleid van de gemeente?
- Welke doelstellingen zijn er gesteld?

2.1.1. Beleidsplan Participatie en Schuldhelpverlening

Het armoedebelief is onderdeel van het gemeentelijke beleidsplan Participatie en Schuldhelpverlening 2017-2019. Bij de beleidsvorming zijn klanten en organisaties via het zogeheten Sociaal Overleg betrokken. Voor het inrichten van het programma Kansen voor alle Kinderen zijn ook kinderen en ouders betrokken. De gemeente is letterlijk de straat op gegaan om input voor het programma te vragen en heeft oproepen gedaan mee te denken over het programma.

In dit beleidsplan staat de uitwerking van de Participatiewet centraal en wordt de koers uitgezet om mensen zoveel mogelijk te laten meedoen in de samenleving. Bij voorkeur via een betaalde baan, maar als dat niet lukt op een andere manier zoals een gesubsidieerde baan, vrijwilligerswerk, of mantelzorg. Er is geen apart hoofdstuk of onderdeel waarin het armoedebelief is beschreven: het armoedebelief is impliciet en expliciet verweven in het beleidsplan. De geldende regelingen en instrumenten worden opgenoemd in een bijlage. De schuldhelpverlening is als beleid een aparte bijlage bij het beleidsplan. Net als bij armoedebelief is schuldhelpverlening verweven in het plan.

In de visie van de gemeente zijn schuldhelpverlening en het bestrijden van armoede nauw verbonden aan elkaar en aan de ondersteuning naar participatie. Het idee erachter is dat de financiële situatie een grote impact heeft op de leefsituatie van inwoners en hun huishoudens. Men ervaart bij financiële problemen geen ruimte om over andere zaken na te denken of om ze op te pakken.

In Sittard-Geleen is ingezet op de zogenaamde fundamentele aanpak van het Sociaal Domein. Deze zelf ontwikkelde aanpak is gebaseerd op de fundamentele analyse die de gemeente heeft uitgevoerd. Een analyse op de inzet van maatwerkvoorzieningen, preventie, voorliggende voorzieningen en op de behoefte aan ondersteuning van inwoners. Daaruit is een aanpak voortgekomen die is gestoeld op maatwerk en integraliteit. Positieve gezondheid¹¹ staat hierin centraal. Bij een aanvraag voor een voorziening wordt bekeken wat de aanvrager echt nodig heeft, naast de voorziening die men heeft aangevraagd. Ook bij een aanvraag c.q. het contact over een ander leefdomein wordt ook aandacht besteed aan het leefgebied financiën. Door

¹⁰ In hoofdstuk 4 wordt nader beschreven welke positie de gemeenteraad inneemt ten aanzien van het beleid en monitoring van armoede en schuldhelpverlening.

¹¹ Bij positieve gezondheid staat niet de beperking of ziekte centraal maar juist een betekenisvol leven van mensen. De nadruk ligt op de veerkracht, meedoen, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens.

breder te kijken kan niet alleen de huidige problematiek worden aangepakt, maar ook andere problematiek worden voorkomen. Hierin past ook de transformatie van de sociale dienst naar een integraal participatiebedrijf. De ondersteuning gericht op bestaanszekerheid en participatie (werk en inkomen) worden in het participatiebedrijf samengebracht met het sociaal werkbedrijf (SW). Op dat moment worden eventuele problemen van burgers over meerdere leefgebieden direct in beeld gebracht.

2.1.2. Doelstellingen armoedebeleid

Ten opzichte van de voorgaande beleidsperiode (2015-2017) geeft de gemeente in het beleidplan aan te kiezen voor *verstevigen en vernieuwen*. De versteviging richt zich op beleid waar in de periode 2015-2017 al op is ingezet en waarbij aandacht voor doorontwikkeling moet blijven. Het doel is om armoede op te lossen, niet alleen maar om armoede te dempen.

Versteviging armoedebeleid

Voor armoedebeleid betekent de versteviging dat de focus van de gemeente op gezinnen met kinderen blijft. De gemeente kiest voor deze groep omdat de gemeente -naast de inzet op participatie van de ouders- ook voor de kinderen het perspectief op ontwikkeling van hun talenten en mogelijkheden wenst te vergroten. Dit heeft een duidelijke samenhang met het doorbreken van de cirkel van armoede.

Het accent op gezinnen met kinderen blijkt ook uit de keuze die de gemeente heeft gemaakt om te starten in 2017 met de aanpak Kansen voor alle Kinderen. Deze regeling voor sport, cultuur, schoolkosten en sociale activiteiten is gericht op meedoen en ontwikkeling van kinderen.

De vergoeding voor school en sociale activiteiten was een generiek bedrag dat ouders naar eigen inzicht besteden konden voor de beoogde doelen. Dat bedrag is overigens vanaf 2020 verlaagd en daarnaast worden er nu spullen in natura (laptop, fiets) verstrekt.

De gemeente heeft in het beleidsplan het voornemen geformuleerd meer in te zetten op cultuurverandering bij inwoners om de cirkel van armoede te doorbreken. Dit wil men bereiken door zich meer te richten op duurzame oplossingen en minder op het dempen van armoede met regelingen en financiële ondersteuning. In de gemeente heeft in 2017 een pilot gedraaid in een paar gebieden vanuit de gebiedsgerichte aanpak voor meer aandacht voor de basisvoorzieningen in de buurt. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld peuterspeelzaal en school, basis- en voortgezet onderwijs ten behoeve van preventie en vroegsignalering, maar ook ontmoetingsplekken in de wijk en het verenigingsleven. Dit is nu onderdeel van de reguliere werkzaamheden. De gemeente Sittard-Geleen heeft het programma Kansen voor alle Kinderen opgesteld. Hier wordt verderop apart op ingegaan.

Vernieuwing armoedebeleid

De vernieuwing is uitgewerkt in zogenoemde richtingwijzers. Met deze richtingwijzers zoekt de gemeente de aansluiting van het beleid rond de participatiewet bij het sociaal domein. De zes richtingwijzers zijn¹².

- De gemeente wil in de in de buurt van de inwoner zijn: participatie is onderdeel van het wijkgericht werken in de gemeente Sittard-Geleen.
- In de visie van de gemeente Sittard-Geleen is een inkomensvoorziening onlosmakelijk verbonden met de participatie-inzet van de inwoner. De verkenning van de situatie van de inwoner vindt plaats op alle leefdomeinen¹³.

De basis- en cliëntondersteuning is dus gericht op participatie. De inwoner doet mee en beslist zelf over de oplossing van zijn probleem. De gemeente maakt een scherpe keuze over welke ondersteuning aangeboden wordt, waarbij noodzaak en effectiviteit leidend zijn.

¹² Beleidsplan Participatie en schuldhulpverlening, 2017-2019, pagina 7

¹³ Dit zijn (maatschappelijke) participatie, financiën, dagbesteding, wonen, gezinsrelaties, geestelijke gezondheidszorg, fysieke gezondheid, verslaving, vaardigheden bij activiteiten van het dagelijks leven, sociaal netwerk en justitie.

- De gemeente zet verschillende lijnen in om de uitstroom naar betaald werk te stimuleren. Daarbij is er aandacht voor mensen met een beperking en is er de regionale samenwerking Westelijke Mijnstreek.
- De gemeente wil de inwoners ondersteunen in de bestrijding van armoede en schulden en in het opheffen van de belemmeringen die zij daardoor ervaren. Het taboe op armoede wil men opheffen en de cirkel van armoede doorbreken door het kindpakket integraal door te ontwikkelen, verbinding te maken met werkende armen en ondernemers en lokale en particuliere initiatieven te faciliteren.
- Bij integrale schuldhulpverlening heeft de gemeente als doelstelling het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners: de gemeente wil niet alleen werken aan het oplossen of hanteerbaar maken van het schuldenprobleem, maar tegelijkertijd iets doen aan problemen op andere leefgebieden.
- De gemeente wil de administratieve belasting zo veel mogelijk beperken terwijl wel wordt voldaan aan de wettelijke verplichte rechtmatigheidstoets en de handhavingsverplichting.

Kansen voor alle kinderen

In het programma 'Kansen voor alle kinderen' staat beschreven hoe de gemeente Sittard-Geleen de speciale middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor kinderen in armoede wil besteden.

Hierin zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

“Alle kinderen in Sittard-Geleen krijgen de kansen die ze nodig hebben, nú en later. Het kind kan zijn talenten en mogelijkheden benutten en ontwikkelen. Gericht op een zelfstandige en gezonde toekomst. Met volwaardige participatie en een positieve gezondheid. We stimuleren een inclusieve samenleving, ook voor kinderen en jongeren, met zekerheid op financieel gebied en binnen de andere leefdomeinen.”

De uitwerking ervan heeft de gemeente vertaald in een actieplan Kansen voor alle Kinderen, waarin een aantal acties en voornemens worden beschreven:

- *Meer kinderen bereiken:* de gemeente wil meer jongeren/gezinnen bereiken dan ze in 2016 deden (ongeveer de helft van de doelgroep op basis van CBS gegevens).
- *Effectieve inzet van middelen:* een effectieve toegang door te gaan werken met 1 toegang via het Jeugdsport-, Jeugdcultuurfonds en Stichting Leergeld.
- *Duurzame investering:* de gemeente wil een aanpak realiseren die duurzaam bijdraagt aan het welzijn van meer jeugdige inwoners tijdens hun jeugd en die gericht is op een gezonde (financiële) toekomst voor deze jongeren. Een brede benadering gericht op preventie, coaching en ondersteuning maakt daar deel van uit.
- *Een open omgeving:* de gemeenten wil een breed basisaanbod van activiteiten stimuleren waar alle kinderen aan kunnen deelnemen -ongeacht het inkomen van hun ouders. De gemeente acht het verbinden van maatwerk (individuele financiële ondersteuning) met basisvoorzieningen zoals scholen en de kracht en het aanbod van verenigingen daarbij noodzakelijk.

2.1.3. Schuldhulpverleningsbeleid

Voor schuldhulpverlening heeft de gemeente de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Laagdrempelige en integrale schuldhulpverlening¹⁴: de gemeente wil zo min mogelijk obstakels opwerpen om in aanmerking te komen voor schuldhulpverlening, de schuldhulpverlening zelf dient te worden afgestemd op de situatie van de inwoner met maatwerk.

¹⁴ Integrale schuldhulpverlening heeft de gemeente gedefinieerd als het actief ondersteunen van een inwoner bij het vinden van een oplossing voor zijn/haar financiële problemen, maar ook bij het vinden van een oplossing voor de eventuele oorzaken hiervan of voor omstandigheden die verhinderen dat de financiële problemen kunnen worden opgelost. Integrale schuldhulpverlening houdt daarnaast in dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat problematische schulden ontstaan (preventie) en terugkeren (nazorg).

- Het doel van de inzet van de hulp, diensten, activiteiten en/of financiële middelen is het zorgen voor financiële zelfredzaamheid van de inwoner. Aan de hand van kenmerken van de inwoner wordt de maximaal haalbare financiële zelfredzaamheid bepaald. Door middel van integrale schuldhulpverlening verbetert de gemeente de positie en de vaardigheden van inwoners die problematische schulden hebben. Door het bevorderen van financiële zelfredzaamheid¹⁵ wordt bijgedragen aan de participatie van inwoners in de maatschappij.
Er is ook een doelgroep waarbij zelfredzaamheid niet gaat werken, maar een heel zwaar traject ook niet. Voor deze gevallen wil de gemeente meer maatwerk inzetten in de vorm van lichte ondersteunende hulp.

Net als bij het armoedebelief heeft de gemeente ook hier een aantal zogenaamde richtingwijzers geformuleerd voor de beleidsperiode 2017-2019. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente haar inwoners zelf verantwoordelijk acht voor hun financiële beslissingen en voor de nakoming van hun verplichtingen. Daarbij ziet de gemeente dat door de complexiteit van de samenleving bepaalde mensen het op eigen kracht niet redden. Zij hebben duurzame ondersteuning nodig bij het beheer van hun financiën.

De richtingwijzers zijn:

- Bevorderen van professionaliteit. Bij dit onderdeel gaat het om de professionaliteit in het algemeen (zoals de juiste persoon op de juiste plek, maatwerk en professionaliteitsbevordering bij de uitvoeringsorganisaties), maar ook om het optimaal benutten van de ruimte in de wet door verdiepende en bredere kennis te vergaren.
- Brede toegankelijkheid. De gemeente sluit alleen degenen uit conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs), namelijk zelfstandigen met een nog functionerende onderneming. De gemeente draagt zorg voor verbetering van schuldhulpverlening aan de poort.
- Meten is weten. De gemeente wil kunnen sturen op de kwaliteit en de effectiviteit van de integrale schuldhulpverlening. Daarvoor acht ze het van belang dat alle betrokken organisaties een adequate registratie voeren en gegevens beschikbaar stellen.
- Maatschappelijk effect. Het doel is financiële zelfredzaamheid en verhoogde participatie. Dit wil de gemeente bereiken door integrale hulp en/of diensten in te zetten. Ook hier wil de gemeente inzicht in het maatschappelijk effect van de uitvoeringpartners om bij te kunnen sturen.
- Vermindering van onder bewindstellingen op grond van verkwisting of problematische schulden. De gemeente wil waar mogelijk een einde maken aan vrijwillige bewindvoering: daar is geen termijn aan verbonden en dit staat haaks op de gemeentelijke doelstelling om de inwoner naar zelfredzaamheid te brengen. Daarom wil de gemeente inzicht verwerven in de financiële zelfredzaamheid van uitkeringsgerechtigden om te bekijken of opheffing van bewind ingesteld kan worden.

De schuldhulpverlening wordt geheel uitgevoerd door Kredietbank Limburg (KBL). De KBL is een gemeenschappelijke regeling tussen 6 gemeenten waaronder Sittard-Geleen. Hierdoor is het voor de gemeente vaak niet mogelijk om eigen accenten te leggen, omdat daar een meerderheid van de gemeenten voorstander van moet zijn. Wel is er vaak ruimte voor pilots op gemeenteniveau.

2.1.4. Mening van ketenpartners over het beleid

Van de ondervraagde ketenpartners beoordeelt 47 procent het gemeentelijke armoedebelief als positief, 53 procent beoordeelt het armoedebelief niet als positief of als negatief. Een derde van de ketenpartners beoordeelt de minimaregelingen als positief, 60 procent als neutraal en 7 procent beoordeelt de minimaregelingen als negatief. Al met al oordeelt men dus iets positiever over het armoedebelief dan de regelingen zelf. Een aantal ketenpartners geeft aan met slechts één regeling bekend te zijn en daarom geen oordeel te kunnen geven. Dit kan het hoge aantal neutrale antwoorden verklaren.

¹⁵ Financiële zelfredzaamheid is gedefinieerd als het verantwoord besteden en beheren van inkomen (uit werk of uitkering) zodat problematische schulden worden voorkomen

Als toelichting voor hun beoordeling geven de ketenpartners enkele verbeterpunten voor het armoedebeleid en de minimaregelingen. Deze verbeterpunten zijn met name op het gebied van toegankelijkheid en bekendheid van het minimale beleid en ontbrekende minimaregelingen. Hieronder volgt een aantal quotes van de ondervraagde ketenpartners.

“Vanuit gesprekken met bewoners stellen wij vast dat weinig mensen bekend zijn met de mogelijkheden en het lastig vinden om een aanvraag te doen.”

“De toegankelijkheid van de voorzieningen is beperkt en lastig. De procedure om in aanmerking te komen is in de praktijk erg ingewikkeld.”

“Contact krijgen met de juiste medewerker bij de gemeente is soms moeilijk.”

“Er is aandacht voor armoede. Sommige doelgroepen krijgen aandacht en hebben ook baat bij de regelingen, denk aan kinderen en jongeren. Andere doelgroepen hebben deze aandacht nog onvoldoende gekregen. Denk aan ondernemers.”

“Aanvragen is steeds laagdrempeliger mogelijk. Gemist wordt een regeling die sociaal-recreatieve vergoeding voor volwassenen mogelijk maakt, bijvoorbeeld een vergoeding van een bibliotheeklidmaatschap voor minima.”

“Er wordt geen maatwerk geleverd waardoor men nog meer in de armoede valt.”

De ketenpartners zijn iets minder positief over het schuldhulpverleningsbeleid dan over het armoedebeleid: 40 procent is positief over het schuldhulpverleningsbeleid als geheel, 7 procent oordeelt negatief. Een derde van de ondervraagde ketenpartners is positief over de instrumenten van het gemeentelijke schuldhulpverleningsbeleid, en 67 procent oordeelt niet positief of negatief. Als redenen hiervoor geeft men onder meer aan dat men de vroegsignalering vanuit gemeente te passief vindt, het soms wel heel lang duurt voordat mensen bij de Kredietbank terecht kunnen en men te weinig inzet van vrijwilligers ziet. De organisaties die positief zijn vinden onder meer dat er snel wordt gehandeld bij een aanmelding, er goed onderling wordt samengewerkt tussen de organisaties en met de gemeente.

2.1.5. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

- Wat is het armoedebeleid van de gemeente?
- Welke doelstellingen zijn er gesteld?

Armoedebeleid

Het armoedebeleid is onderdeel van het beleid rond de Participatiewet. Het gaat om meedoen in de samenleving, het liefst via uitstroom vanuit de uitkering naar werk of anderszins andere vormen van meedoen aan de samenleving. De fundamentele aanpak staat centraal: kijken naar wat nodig is voor de burger over alle leefgebieden heen.

In tegenstelling tot veel andere gemeenten, heeft de gemeente Sittard-Geleen geen apart geformuleerd armoedebeleid. Daarnaast valt op dat de gemeente geen duidelijke definitie van armoede heeft opgenomen.

De gemeente kiest in het armoedebeleid duidelijk voor gezinnen met kinderen. Net als vrijwel alle andere gemeenten in Nederland heeft Sittard-Geleen een uitgebreid pakket gericht op kinderen die opgroeien in armoede ontwikkeld. Lang niet alle gemeenten hebben hier een apart programma van gemaakt zoals Sittard-Geleen wel heeft gedaan met Kansen voor alle Kinderen. In dat pakket zijn niet alleen de kindregelingen opgenomen (zoals Leergeld en

Jeugdfonds Sport en Cultuur) maar wordt ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met organisaties en scholen.

De beleidsvoornemens zijn in het algemeen niet heel concreet beschreven. De doelstellingen zijn gericht op het realiseren van een integrale werkwijze waar binnen maatwerk mogelijk is. Het gaat daarbij onder meer om het doorbreken van de cirkel van armoede, aanpakken van de problemen op meerdere leefgebieden en aanwezig zijn in de wijk. Daarbij valt op dat een aantal doelstellingen enigszins vaag zijn geformuleerd. Bovendien zijn ze ook vrij algemeen gesteld, en niet specifiek op het armoedebeleid gericht. Een deel van de beleidsvoornemens is wel vertaald naar meer concrete resultaten.

De ketenpartners zijn in het algemeen neutraal of tevreden over het beleid. De toegankelijkheid en bekendheid van het minimabeleid zijn verbeterpunten. Daarnaast is de bekendheid met de gemeentelijke regelingen vrij beperkt: een aantal ketenpartners geeft aan met slechts één regeling bekend te zijn.

Schuldhulpverlening

In de schuldhulpverlening kiest de gemeente voor financiële zelfredzaamheid en het oplossen en hanteerbaar maken van de schulden als doelstellingen. Dit is enigszins afwijkend van andere gemeenten, waar het oplossen van schulden nog vaak de doelstelling is. Er is een aantal richtingwijzers geformuleerd over hoe de gemeente dit wil bereiken, zoals brede toegankelijkheid, bevorderen professionaliteit en het verminderen van onderbewindstellingen op grond van verkwisting of problematische schulden: de gemeente Sittard-Geleen was in 2017 een van de voorlopers op dit gebied om de kosten van bewindvoering in de hand te krijgen.

De schuldhulpverlening wordt geheel uitgevoerd door Kredietbank Limburg (KBL). De KBL is een gemeenschappelijke regeling tussen 6 gemeenten waaronder Sittard-Geleen. Hierdoor is het vaak niet mogelijk om zelf accenten te leggen, omdat daar een meerderheid voor moet zijn. Wel is er ruimte voor pilots op gemeenteniveau.

2.2. Monitoring van het beleid

Onderzoeksvragen

- Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?;

2.2.1. Armoedebeleid

Voor de monitoring van de resultaten van het armoedebeleid gebruikt de gemeente Sittard-Geleen de programmabegroting, programmarapportages, jaarrekening en de kwartaalrapportage sociaal domein. De beleidsmonitor was tot en met 2019 onderdeel van de begroting rapportage en jaarrekening. De rapportages gaan via de ambtelijke lijn naar college en de gemeenteraad.

In de *programmabegroting* is een aantal indicatoren bepaald vanuit waarstaatjegemeente.nl¹⁶. Daarbij gaat het om kerngegevens over het armoedebeleid als:

- het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering: 6,0 huishoudens per 1000 huishoudens in Sittard-Geleen ten opzichte van 5,2 voor geheel Nederland;
- het aandeel huishoudens met een laag inkomen: dat was in 2018 11% van alle huishoudens;
- ouderen met een aanvullende bijstand: 13,7 per 1000 inwoners in Sittard-Geleen ten opzichte van 16,3 in geheel Nederland.

Elk kwartaal verschijnt de *kwartaalrapportage sociaal domein*. De kwartaalrapportage Sociaal Domein is gericht op het periodiek informeren van zowel het college als de gemeenteraad over

¹⁶ [Waarstaatjegemeente.nl](http://waarstaatjegemeente.nl) is een website waar op basis van CBS-gegevens tal van informatie over gemeenten in Nederland is te vinden. Een onderdeel is Werk en Inkomen.

de uitvoering van de Participatiewet, Wmo en Jeugdwet. Hierin wordt gerapporteerd over de ontwikkeling in het laatste kwartaal inclusief een vergelijking met voorgaande kwartalen.

Over armoedebelief is hierin opgenomen:

- Factsheet Participatie met daarin infographics en een feitelijke toelichting op de cijfers (geen analyse en verklaring) onder meer de in- en uitstroom in de uitkeringen levensonderhoud, verdeling naar arbeidsvermogen en actieve cliënten met een uitkering en in een traject naar werk, het aantal gezinnen en kinderen dat een toekenning heeft gekregen voor de regeling 'Kansen voor alle kinderen' en het aantal unieke huishoudens dat gebruik maakt van de verschillende regelingen.
- Totaaloverzicht met de cijfers over de laatste 4 jaar sinds 2016 per kwartaal over de bovenstaande onderwerpen.

In de beleidsmonitor wordt er per doelstelling ("wat willen we bereiken") een aantal indicatoren weergegeven:

- het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de verschillende regelingen per regeling;
- de inspanning op het actief benaderen van nieuwe doelgroepen;
- het aantal nieuwsbrieven;
- het aantal aanvragen voor een regeling;
- het percentage van de aanvragen dat tijdig is afgehandeld (binnen 8 weken)
- de ontwikkeling van de begroting.

In deze beleidsstukken en rapportages worden geen cijfers gepresenteerd over de ontwikkeling van de armoedeproblematiek in de gemeente zoals het aantal minima, aantal kinderen dat opgroeit in armoede en dergelijke. Ook wordt er niet gerapporteerd over de maatschappelijke effecten van het beleid of op andere doelstellingen zoals genoemd in de verschillende richtingwijzers. Er is derhalve geen trend te destilleren uit de verschillende rapportages en het is daarom niet mogelijk de effectiviteit van het beleid te meten.

In de interviews geven de vertegenwoordigers van de gemeente Sittard-Geleen aan dat een aanpak niet altijd te vertalen is in een prestatie-indicator. Een deel van de aanpak is maatwerk. De gemeente is daarvoor niet in staat meetbare resultaten te geven, hoewel dergelijke programma's wel belangrijk zijn.

2.2.2. Schuldhelpverlening

De planning en verantwoording van de integrale schuldhelpverlening loopt net als bij armoedebelief via de Planning en Control (P&C)-cyclus. De rapportages gaan via de ambtelijke lijn naar de gemeenteraad.

Door middel van resultaat-indicatoren wordt het beleid van de gemeente getoetst en kan de uitvoering van de integrale schuldhelpverlening worden beoordeeld. De indicatoren worden opgesteld aan de hand van de eerder gerealiseerde resultaten en de eventuele specifieke verwachtingen. Dit wordt vastgelegd in de begroting en in de jaarrekening wordt hierover gerapporteerd. In het beleidsplan 2017-2019 worden 20 indicatoren genoemd waaraan de resultaten worden gemeten. Deze staan weergegeven in de onderstaande tabel. Over een deel van deze indicatoren wordt gerapporteerd in de jaarrekening (zie tabel 3.2.1).

Met de schuldhelpverlening wil de gemeente ook een aantal maatschappelijke effecten bereiken, zoals een grotere financiële zelfredzaamheid. Voor deze maatschappelijke effecten zijn geen monitoringsafspraken geformuleerd. Recent komt de monitoring van de grond: er is een systematiek opgezet van prestatie-indicatoren en er wordt gestart met het opzetten van een dergelijke effectmeting. De concrete invulling ervan is nog niet bekend. De eerste resultaten zijn over 5 jaar beschikbaar. De gemeente heeft de afgelopen jaren dus geen invulling kunnen geven aan de effectmeting.

Tabel 2.2.1 Indicatoren schuldhulpverlening in beleidsplan

Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	Maximale wachttijd
Aantal intakes	Maximale wachttijd bij crisis
Aantal groepsbijeenkomsten schuldhulpverlening van de KBL	Doorlooptijd
Aantal burgers dat gebruik maakt van schuldhulpverlening door de KBL	Aantal crisissituaties
Aantal burgers dat gebruik maakt van de instrumenten voor preventie	Aantal recidivegevallen
Aantal burgers dat gebruik maakt van instrumenten voor vroegsignalering	Uitvalpercentage
Aantal burgers dat gebruik maakt van budgetbeheer en van bewindvoering	Geslaagde crisisinterventies
Aantal sociale kredietverleningen	Geslaagde minnelijke trajecten
Aantal uren spreekuur op locatie en inloopsprekuren	Geslaagde WSNP trajecten
Aantal uren uitvoeringsoverleg	Aantal verwijzingen naar ketenpartners

Op uitvoeringsniveau werden de resultaten tot en met 2019 gekwantificeerd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de Kredietbank Limburg (KBL). Met ingang van 2019 wordt er niet meer gewerkt met DVO's. Op basis van realisatie in het voorgaande jaar en rekening houdend met trends en ontwikkelingen wordt een voorschotbedrag voor de geprognosticeerde dienstverlening bepaald. Ieder kwartaal wordt de inzet van het voorschotbedrag op productniveau verantwoord en besproken. KBL factureert maandelijks en levert daarbij een overzicht van diensten, activiteiten en aantallen. Op basis van de managementinformatie, kwartaalrapportages van KBL en afstemmingsoverleg met de KBL beoordeelt de gemeente (ambtelijk en college) of de gestelde doelen op uitvoeringsniveau worden behaald. Door de regelmaat van de informatietoelevering en de korte lijnen tussen de gemeente en de KBL kan er direct worden gestuurd. Dit gebeurt veelal op ambtelijk niveau.

2.2.3. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

- Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?

De monitoring van het beleid vindt plaats via verschillende rapportages. Voor een aantal onderdelen, zoals het aantal verstrekte regelingen, heeft de gemeente streefwaarden geformuleerd. Deze zijn neergelegd in de begroting en zijn gebaseerd op de ervaringen uit het verleden en daar wordt periodiek over gerapporteerd in de jaarrekening.

Ten aanzien van schuldhulpverlening zijn er duidelijke rapportage afspraken gemaakt met KBL. Door de regelmaat van de informatietoelevering en de korte lijnen tussen de gemeente en de KBL kan en wordt direct gestuurd.

In de beleidsstukken en verantwoordingsrapportages worden geen nadere cijfers gepresenteerd over de ontwikkeling van de armoedeproblematiek. Ook ten aanzien van de bereikte effecten van het beleid wordt niet gerapporteerd. Er is derhalve geen trend te destilleren uit de stukken over de daadwerkelijke resultaten. Overigens is de wijze van rapporteren, met name op output en niet of minder op effecten, gangbaar in vrijwel alle gemeenten.

De gemeente Sittard-Geleen geeft als reden om niet op effect te meten aan dat een aanpak niet altijd te vertalen is in een prestatie-indicator. De gemeente kiest er dus bewust voor sommige programma's niet te vertalen naar een specifiek gewenst resultaat. De gemeente is onlangs gestart met het opzetten van een systematiek om effecten te meten met schuldhulpverlening. Hier wordt nu een eerste opzet gemaakt. Naast een grondige opzet vereist effectmeting een langdurige meetperiode.

2.3. Partners in de strijd tegen armoede en schulden

Onderzoeksvragen schuldhelpverlening

- Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?

2.3.1. Actieve organisaties in de gemeente Sittard-Geleen

Op het gebied van het voorkomen en bestrijden van armoede zijn diverse organisaties binnen de gemeente Sittard-Geleen actief. De gemeentelijke deelname, bijdrage of rol is divers. Er is geen sprake van een institutionele vorm van samenwerking tussen de gemeente en de verschillende organisaties in de gemeente Sittard-Geleen. Met sommige organisaties is er sprake van officiële samenwerking en financiële verbinding door middel van een beschikking of een dienstverleningsovereenkomst. De volgende tabel zet de verschillende organisaties die actief zijn in de gemeente Sittard-Geleen op een rij.

Tabel 2.3.1 Overzicht organisaties rond armoede en schuldhelpverlening in Sittard-Geleen

Organisatie	Toelichting
Kredietbank Limburg (KBL)	KBL voert de schuldhelpverlening uit voor de gemeente. De KBL is een gemeenschappelijke regeling (GR). De financiering van de GR geschiedt op basis van de afrekening van de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten. Zie bijlage 2 voor een meer uitgebreide toelichting op de dienstverlening van KBL.
Gebiedsteams	De gebiedsteams zijn een op een stadsdeel ingericht netwerk van professionals uit de eerste lijn. In een gebiedsteam kunnen signalen en casuïstiek besproken worden indien meedenken of een integrale aanpak vanuit de eerste lijn noodzakelijk is. Alle professionals zijn gebonden aan een stadsdeel en hebben contact met elkaar. Zo wordt bijvoorbeeld vanuit het gemeentelijk jongerenloket doorgeschakeld naar het gebiedsteam als het loket een jongere 'kwijtraakt' of om met partners tot een passende hulpverlening te komen. Vanuit het gebiedsteam wordt verwezen naar de backoffice voor het verstrekken van de daadwerkelijke regeling. Er is beperkt zicht of mensen ook daadwerkelijk zich melden bij bijvoorbeeld de sociale dienst of KBL. Regie op proces en inhoud wordt in overleg belegd bij een eerstelijns partner uit het voorliggend veld of een maatwerker van de gemeente, die dan de link is tussen alle betrokken partners en de gemeentelijke vakteams (Jeugd, Leerplicht/RMC/ Jongerenloket, WMO, Werk & Inkomen).
Sociaal Plein	In elk van de 5 stadsdelen is een Sociaal Plein. De deelnemende organisaties aan het Sociaal Plein zijn PiW, MEE, KBL, gemeente en Vluchtelingenwerk. Het Sociaal Plein is een plek waar inwoners zich kunnen melden voor vragen en informatie.
Stichting Leergeld Westelijke Mijnstreek	Leergeld is uitvoerende partner van het programma Kansen voor alle Kinderen. Leergeld vergoedt noodzakelijke kosten van educatie, zwemdiploma, recreatie en sociale ontplooiing van kinderen in de leeftijd van vier tot achttien jaar die dit niet kunnen opbrengen en waarvoor de mogelijkheden van een voorliggende voorziening zijn uitgeput of niet toereikend zijn. De gemeente stelt een subsidie beschikbaar. Leergeld ontvangt en beoordeelt de aanvragen die zij krijgt. Een van de subsidievoorwaarden is dat Leergeld actief samenwerkt met lokale partners die zich inzetten om armoede en sociale uitsluiting onder kinderen en jongeren tegen te gaan.
Jeugdfonds Sport en Cultuur	De overeenkomsten van de gemeente Sittard-Geleen met Jeugdfonds Sport Limburg en met Jeugdfonds Cultuur Limburg

	maken onderdeel uit van het programma Kansen voor alle Kinderen. Het is er op gericht om kinderen die opgroeien in een financieel minder draagkrachtig gezin in de gelegenheid te stellen cultuur- en / of sportbeoefening te doen. Aanvragen komen binnen via het professionele netwerk van de stichtingen. De gemeente stelt middelen aan de fondsen beschikbaar om de aanvragen te kunnen bekostigen.
Humanitas	Humanitas krijgt van de gemeente een subsidie in het kader van het project Voorleesmaatjes. Dit project heeft als doel om de taalachterstand bij kinderen van 2 tot 7 jaar te verkleinen door in taalarme gezinnen te gaan voorlezen.
Sociaal Fonds	Het Sociaal Fonds verleent beperkte financiële hulp aan huishoudens die in acute nood zijn gekomen en als voorliggende voorzieningen geen uitkomst bieden. Aanvragen mogen alleen gedaan worden door instellingen en organisaties. De noodhulp wordt verstrekt uit zelf geworven fondsen door het Sociaal Fonds, en door een bijdrage vanuit de gemeente
Buurtgezinnen.nl	Buurtgezinnen.nl biedt laagdrempelige vrijwillige (opvoed)ondersteuning aan overbelaste gezinnen. Kwetsbare vraaggezinnen worden gekoppeld aan stabiele steungezinnen. Hiermee wil de gemeente de zelfredzaamheid vergroten en de cirkel van armoede doorbreken.
My Ca\$h, My Futur€:	De gemeente financiert de coördinatiekosten van Buurtgezinnen My Ca\$h, My Futur€ (MCMF) is een samenwerking met de kernpartners Jongerenclienraad (JCR), DoorS2open, PIW, KBL en het Graaf Huyn College. In 2018 is het project gestart om een interactief en in nauwe samenwerking met jongeren/leerlingen praktisch leerprogramma te ontwikkelen en in te gaan zetten rondom omgaan met geld. Voor de schooljaren erna is een nieuwe subsidie verstrekt met als doelstelling het verder ontwikkelen, uitvoeren, testen en monitoren van het praktisch leerprogramma MCMF in de leerjaren 2 en 3 Havo/VWO/MBO van het Graaf Huyn College (670 leerlingen). De effecten van het leerprogramma worden gemeten op basis waarvan het programma continu wordt aangepast en verbeterd.
Vrijwilligersorganisaties	In de schuldhulpverlening werkt de gemeente steeds meer samen met vrijwilligersorganisaties zoals Werkplaats Financiën en Humanitas. De kern hiervan is samenwerking tussen een vrijwilliger en een professional van de KBL, de gemeente faciliteert alleen. De verbindende rol van gemeente is van belang omdat zij een neutrale rol vervult. Op deze wijze is er plaats voor de eigen identiteit van de verschillende organisaties en kan er geacteerd worden in het belang van de inwoner. Zo probeert de gemeente te stimuleren dat organisaties complementair aan elkaar zijn in plaats van concurrerend.
Overige stichtingen met een samenwerkingsovereenkomst	Kledingbank Limburg: verstrekt kleding aan minima Buddy-project: studenten werken met kleine groepen kinderen aan integratie en taalontwikkeling met kinderen met achterstanden om zo de cirkel van armoede te doorbreken. MEE: trainen van leerlingen in het bewust omgaan met geld.
Gemeente faciliteert	De gemeente faciliteert enkele lokale burgerinitiatieven als Speelgoed en kledingbank Grabbelton, Werkplaats Financiën en het Limburgs Diaconaal Fonds. Met andere organisaties beperkt de samenwerking zich meer tot verwijzingen, zoals met woningcorporaties, scholen, huisartsen en dergelijke, maar ook naar Stichting Engele van Zitterd-Gelaen, Glanerbloempje, Stichting Vincentius. De signalering is wederzijds.

2.3.2. Samenwerking in de gemeente

Uit de enquête blijkt dat de samenwerking met het gebiedsteam door een deel van de ketenpartners als goed wordt ervaren, terwijl anderen meer moeite in de samenwerking ervaren. Bijna twee derde vindt dat er voldoende samenwerking is met de gemeente, en bijna de helft vindt dat er genoeg samenwerking is met het gebiedsteam.

“Partners weten elkaar te vinden en daar is een gebiedsteam goed voor.”

“Het gebiedsteam ken ik wel, maar ze zijn voor mij niet goed in beeld. Ik weet ook niet hoe en waarvoor ik ze precies kan bereiken.”

“Hoewel wij een aantal belangrijke maatschappelijke taken uitvoeren is er geen structurele aandacht vanuit het gebiedsteam, hoogstens op persoonlijke titel. Voor contacten is ons eigen initiatief nodig. Er lijkt sprake te zijn van een soort 'competentiestrijd' hoewel dit helemaal niet nodig en wenselijk is.”

“De samenwerking met de partners en de mensen in het gebiedsteam is goed. Met het gebiedsteam als orgaan is er minder tot geen samenwerking. We kunnen elkaar vinden op casuïstiek en in samenwerking rond casuïstiek, maar onze inschatting is, dat we daarvoor het gebiedsteam niet nodig hebben. Er is geen 'geregeld' contact.”

De ketenpartners omschrijven hun relatie met de gemeente vooral als goed en intensief. Een aantal ketenpartners geven verbeterpunten voor de samenwerking met de gemeente. Zo mist men de regiefunctie van de gemeente op de samenwerking. Hieronder volgt een aantal quotes over de samenwerking tussen hun organisatie en de gemeente.

“We hebben een gelijkwaardige, open en transparante relatie met de gemeente op basis van vertrouwen. Gemeente is opdrachtgever, maar we durven kritisch en vernieuwend naar elkaar te zijn. De lijnen zijn kort.”

“In principe goed, echter het mag intensiever en persoonlijker.”

“De gemeente biedt genoeg morele steun maar (nog) niet de concrete steun die we nodig hebben. Omdat samenwerking voor ons hulpaanbod essentieel is, proberen we constructief bij te dragen. Samenwerking is nog te veel gebaseerd op individuele contacten en niet op bindende afspraken.”

“Het eerste besef is dat er niet zoiets als 'de gemeente' bestaat. Samen kunnen we veel. Er is moeite nodig om de waarde van gezamenlijk beleid vorm te geven, te ontwikkelen en er vervolgens naar te handelen. Het beleid, de besluitvorming en de uitvoering zijn te absoluut en te nadrukkelijk gescheiden.”

2.3.3. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen schuldhelpverlening

- Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?

Er zijn veel organisaties actief in de gemeente Sittard-Geleen op het gebied van armoede en schuldhelpverlening. De samenwerkingsrelatie tussen de gemeente en deze organisaties is wisselend van aard en varieert van subsidierelatie tot vrijblijvende samenwerking.

Uit de enquête onder ketenpartners blijkt dat de samenwerking met de gemeente en het gebiedsteam in het algemeen als tot voldoende wordt ervaren. Wel mist men de regiefunctie van de gemeente.

2.4. Financiën

Onderzoeksvragen

- Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?

De gemeente ontvangt jaarlijks gelden vanuit het gemeentefonds voor het armoedebeleid. Daarnaast wordt er via een decentralisatie-uitkering specifieke gelden ten behoeve van de bestrijding van kinderarmoede vanuit het Rijk verstrekt ("Klijnsma-gelden").

De gemeente kent daarnaast een regeling tegemoetkoming zorgkosten. Deze wordt gefinancierd uit de zogenoemde integratie-uitkering. De kosten die gemoeid zijn met de kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen zijn niet opgenomen in deze budgetten. De kwijtschelding van deze belastingen en heffingen verlopen via de regionale organisatie Belastingen Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). Hierdoor valt dit onderdeel uit de begroting voor het armoedebeleid¹⁷. In het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Sittard-Geleen valt op dat er naast de kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en belasting voor de eerste hond ook een incontinentiekorting wordt gegeven. Dit houdt in dat inwoners die door medische oorzaken extra afval produceren een korting krijgen op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

De onderstaande tabel zet de gerealiseerde kosten voor schuldhulpverlening en armoedebestrijding voor de jaren 2015-2019 op een rij en het budget voor 2020¹⁸.

Tabel 2.4.1 Realisatie kosten schuldhulpverlening en armoedebeleid 2015-2019, budget 2020

Budgetten	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Schuldhulpverlening	€ 2.505.700	€ 2.702.700	€ 2.866.400	€ 3.088.000	€ 3.470.000	€ 3.363.100
Armoede ¹⁹	€ 1.697.100	€ 2.180.400	€ 2.719.400	€ 2.719.200	€ 2.485.500	€ 2.328.200
Tegemoetkoming zorgkosten	€ 1.683.000	€ 764.100	€ 652.500	€ 778.700	€ 770.900	€ 778.700
Totaal	€ 5.885.800	€ 5.647.200	€ 6.238.300	€ 6.585.900	€ 6.512.800	€ 6.470.000
Uitvoeringskosten	€ 802.700	€ 945.000	€ 850.400	€ 812.300	€ 906.200	€ 881.800

De kosten van de schuldhulpverlening laten een duidelijke stijging zien in de afgelopen jaren. Zoals te zien is in figuur 2.3.1 nemen de kosten van alle onderdelen binnen schuldhulpverlening (bewindvoering, budgetbeheer en schuldhulpverlening) toe. De kosten van de schuldhulpverlening zijn in principe de kosten van de gerealiseerde dienstverlening. Eventuele negatieve exploitatieresultaten bij de gemeenschappelijke regeling KBL worden ook opgenomen in de uitvoeringskosten.

De kosten van de dienstverlening worden in eerste instantie bevoorschot op basis van prognoses (realisatie vorig jaar, trends en ontwikkelingen) en vervolgens volgt er een eindafrekening op basis van daadwerkelijke realisatie. Eventuele tekorten bij de gemeenschappelijke regeling KBL komt tot uitdrukking in jaarrekening en begroting en wordt op basis van verdeelsleutel verdeeld onder de GR-gemeenten.

De kosten van de schuldhulpverlening zijn gebaseerd op de begroting die KBL jaarlijks opstelt. Een vast percentage daarvan wordt doorgerekend aan de gemeente Sittard-Geleen. Dit percentage wordt berekend aan de hand van een aantal criteria.

Bij armoede zijn de kosten van de bijzondere bijstand voor bewindvoering het sterkst gestegen: deze kosten zijn in 2019 met bijna € 600.000 gestegen sinds 2015. Ook de andere kosten zijn gestegen. Zoals te zien in figuur 2.3.1 wordt deze stijging met name veroorzaakt door de

¹⁷ De jaarlijkse kosten van kwijtschelding van de verschillende heffingen waren in 2018 € 830.000 en in 2019 € 839.000,-.

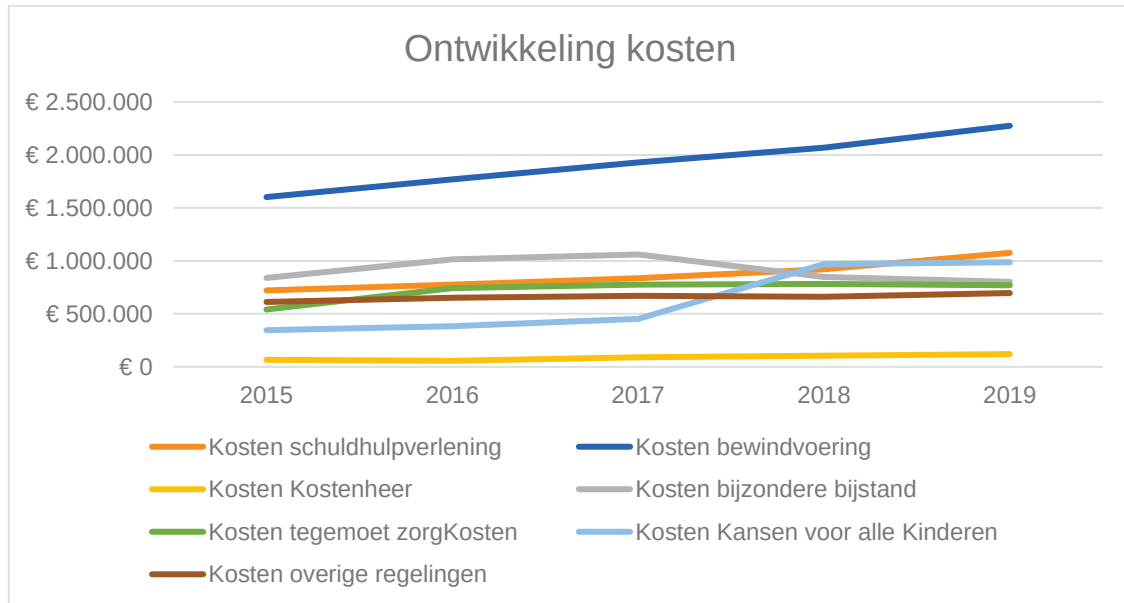
¹⁸ Bijlage 4 bevat een gedetailleerdere weergave van de jaren 2015 tot en met 2020.

¹⁹ Dit is exclusief kwijtschelding van lokale heffingen en belastingen.

Kidsregeling / Kansen voor alle kinderen. In 2017 zijn vanuit het Rijk hier de eerder genoemde Klijnsmagelden beschikbaar gesteld. Het budget dat hiervan in 2017 over is gebleven, is als extra bedrag opgenomen over 2018. In 2019 is er vervolgens geraamd op basis van de daadwerkelijke besteding. In 2019 is een actie geweest op de Individuele Inkomstenstoeslag. Mensen die wel recht hadden maar nog geen gebruik maakten van deze regeling zijn benaderd. Dit heeft geleid tot een stijging van 7 à 8 procent van de kosten.

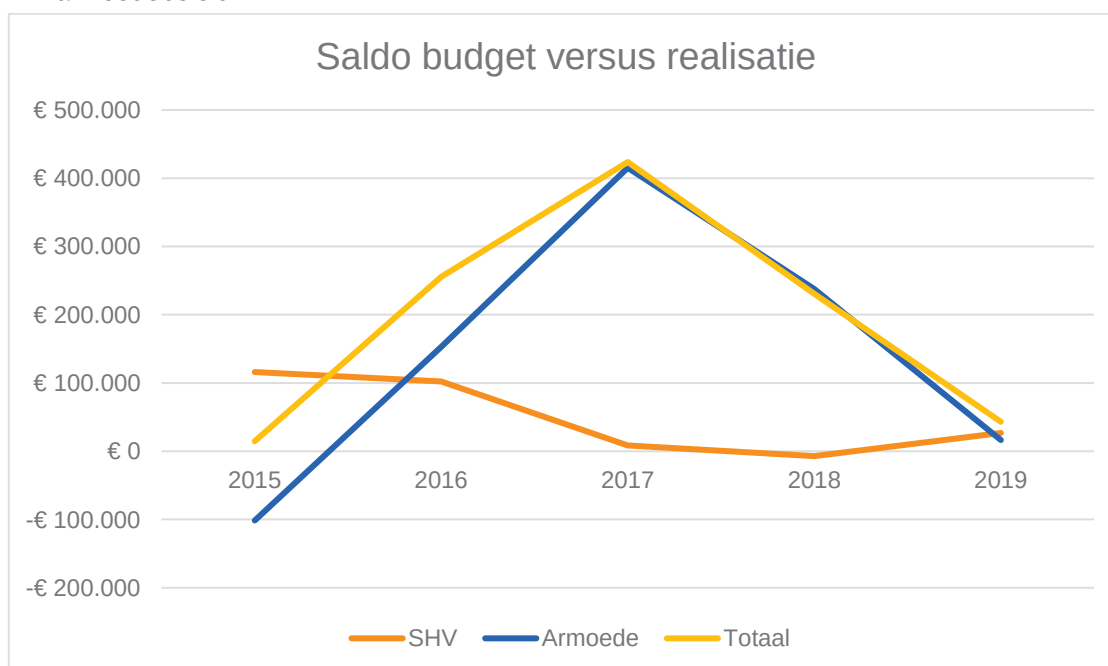
De kosten voor de reguliere bijzondere bijstand zijn behoorlijk stabiel en recentelijk gedaald. Dit komt doordat er minder instroom is van statushouders en er daarmee minder kosten voor woninginrichting worden gemaakt.

Figuur 2.4.1. Ontwikkeling kosten 2015-2019

Zoals te zien in figuur 2.3.1 stijgen de kosten van de schuldhulpverlening gerelateerde onderdelen jaarlijks. Binnen het armoedebelief stijgen de kosten wel, maar niet voor alle onderliggende regelingen.

Figuur 2.4.2. Ontwikkeling saldo (budget minus realisatie) schuldhulpverlening en armoedebeleid

Jaarlijks benut de gemeente niet het gehele budget dat beschikbaar is gesteld in de begroting, dit geldt met name voor het armoedebeleid. In 2017 en 2018 is op het onderdeel Kidsregeling / Kansen voor Kinderen respectievelijk €383.000 en €208.000 niet benut c.q. te veel begroot.

2.4.2. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

- Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?

De begrote kosten van het armoedebeleid laten een stijging zien in de jaren 2017 en 2018. Dit komt door de beschikbaar gestelde Klijnsma gelden vanuit het Rijk. De bestedingen zijn in die jaren lager geweest dan de begroting. In 2019 is de begroting in lijn gebracht met de verwachte behoefte. Er wordt niet gerapporteerd over de kosten van de kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen.

De kosten van schuldhulpverlening stijgen: dit is voor een belangrijk deel terug te voeren op de kosten van beschermingsbewind. Zowel armoedebeleid als schuldhulpverlening zijn open einde financieringen. Voor schuldhulpverlening geldt dat de kosten voor de gemeente Sittard-Geleen primair bestaan uit de kosten van de dienstverlening. Indien aan de orde komen daar exploitatietekorten van de gemeenschappelijke regeling bij.

3. Uitvoering en resultaten van het beleid

Onderzoeksvragen

In dit deel beschrijven we de volgende onderzoeksvragen:

1. Welke regelingen zijn er?
2. Op welke wijze worden de resultaten van het beleid gemeten?;
3. Welke resultaten zijn er bereikt?
4. Waarom/ hoe zijn deze resultaten bereikt (kritische succesfactoren)?;
5. In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?

3.1. Regelingen en instrumenten armoedebeleid

Onderzoeksvragen armoedebeleid

- Welke regelingen zijn er?
- Op welke wijze worden de resultaten van het beleid gemeten?;
- Welke resultaten zijn er bereikt?

De gemeente Sittard-Geleen onderscheidt een aantal regelingen en instrumenten in het armoedebeleid. Hier worden deze regelingen en programma's kort omschreven en worden de resultaten op een rij gezet. Afgesloten wordt met de bevindingen en de analyse.

3.1.1. Regelingen armoedebeleid

In het navolgende overzicht staan de kerngegevens van de verschillende regelingen op een rij. De regelingen bedienen de gehele doelgroep van het armoedebeleid: er zijn regelingen voor volwassenen, voor kinderen en voor chronisch zieken.

Regelling	Criteria	Kosten (2019)	Te beïnvloeden door gemeente
Bijzondere bijstand	Participatie bevorderen door minima financieel te ondersteunen door het (gedeeltelijk) vergoeden van kosten die men niet zelf kan betalen. Inkomen dient lager te zijn dan 110% Wsm, daarna draagkrachtpercentage van 25% ²⁰	€ 802.000	Inkomensgrens, draagkrachtpercentage
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen ²¹	Huishoudens kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en Onroerende Zaak Belasting (OZB). Inkomensgrens 100% Wsm.		Kwijtschelding valt onder de landelijke belastingwetgeving. Kan ondergebracht worden in het minimabeleid
Studietoelage	Vorm van bijzondere bijstand met eigen berekeningssystematiek voor mensen van wie is vastgesteld dat ze niet in staat zijn het minimumloon te verdienen (zoals mensen met een arbeidshandicap). Zij hebben volgens de regering een extra steuntje in de rug nodig tijdens hun opleiding. Inkomensgrens <120% Wsm	€ 26.300	Inkomensgrens Criteria doelgroep
Individuele inkomensvoorschot	Ondersteunen van mensen van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd die langer dan vijf jaar een inkomen op 100 procent van het	€ 638.900	Inkomensgrens Referteperiode (aantal jaren)

²⁰ Dat betekent dat van het meer inkomen 25 procent meetelt als inkomen voor het behalen van het recht op bijzondere bijstand.

²¹ De regeling wordt niet genoemd in het regelingenoverzicht bij het beleidsplan 2017-2019, maar maakt in veel gemeenten wel onderdeel uit van het armoedebeleid. Daarom is deze hier wel opgenomen.

	bijstandsniveau hebben. De bedragen zijn afgeleid van de bijstandsnorm van het desbetreffende huishoudtype. Een alleenstaande heeft recht op €407,-, een alleenstaande ouder met thuiswonende kinderen €520,- en getrouwen of samenwonenden €580,-. Criteria zijn: langer dan 5 jaar een lager inkomen dan 100% Wsm		voordat men in aanmerking komt voor de regeling).
Tegemoetkoming Zorgkosten	Bedoeld voor alle personen vanaf 18 jaar die in 2019 hoge zorgkosten hebben gehad. Voorwaarden: - in 2018 en 2019 het hele Wettelijk eigen risico verbruikt hebben - in 2019 meer dan € 350 aan eigen bijdrage betaald. Men kan dan een bedrag van €150,- aanvragen. Inkomensgrens < 130 % Wsm	€ 770.900	Inkomensgrens Criteria Bedrag
Kinderopvang	Vergoeden van de kosten van de kinderopvang aan de zogeheten doelgroep-ouders omdat het bijdraagt aan hun participatie. Zij volgen namelijk een traject naar werk, studie of inburgeringscursus. Inkomensgrens <120% Wsm	€ 7.400	Inkomensgrens Criteria
Collectieve ziektekosten verzekering	Zorgverzekeringspakket (VGZ) voor minima met een inkomen tot 150 procent Wsm. Premiehoogte voor verzekerden is € 172,37 per maand. Dit is inclusief eigen risico en de eigen bijdrage.	-	Inkomensgrens Bijdrage van de gemeente in de kosten van de collectieve zorgverzekering
Benefitspas	Kortingspas voor inwoners waarmee zij korting kunnen krijgen bij een van de ruim 200 deelnemende bedrijven in de gemeente Sittard-Geleen. De kosten van de Benefitspas worden vergoed voor mensen met inkomensgrens < 110 procent Wsm.	€ 11.900	Inkomensgrens Vermogensgrens Bedrijven waar men korting kan krijgen Bedrag van extra tegemoetkomingen.
Kansen voor alle kinderen	De regeling Kansen voor alle kinderen is bedoeld voor kinderen tot en met 18 jaar en is gericht op het bevorderen van sociale participatie van kinderen. Binnen kansen voor alle kinderen kunnen kinderen vergoedingen krijgen voor bijvoorbeeld kosten voor school, sport, cultuur en vrijetijdsbesteding via Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Met deze fondsen is een integrale toegang ontwikkeld tot ondersteuning op het gebied van school, sport, cultuur, activiteiten etc. zoals geformuleerd als doelstelling bij Kansen voor alle Kinderen. De inkomensgrens ligt op 120 procent van het WSM..	€ 987.100	Inkomensgrens Criteria Bedrag

3.1.2. Overige programma's en instrumenten in het armoedebeleid

Naast de regelingen zelf zijn er ook andere programma's en instrumenten die de gemeente inzet rond het armoedebeleid.

- In kaart brengen verborgen doelgroep: de gemeente gaat actief op zoek naar verborgen doelgroepen als werkende armen en zzp'ers die nu geen gebruik maken van de regelingen. De gemeente wil het taboe op armoede eraf halen en de cirkel van armoede doorbreken. Hierin werkt de gemeente actief samen met de maatschappelijke organisaties om zo de doelgroepen op te sporen en te bereiken.
- Communicatie: er wordt een gericht communicatieplan uitgevoerd voor de doelgroepen die nog niet worden bereikt.
- Met het inschakelen van Buurtgezinnen.nl wil de gemeente Sittard-Geleen de zelfredzaamheid van kwetsbare en /of overbelaste gezinnen vergroten en de cirkel van armoede doorbreken. Zij bieden laagdrempelige vrijwillige (opvoed)ondersteuning, waarbij vraaggezinnen worden gekoppeld aan stabiele steungezinnen.
- Samenwerking met scholen: in het kader van preventie vindt de gemeente het belangrijk om vroeg in het leven van kinderen te werken aan financieel bewustzijn. Hiervoor wil de gemeente inzetten op programma's voor voorlichting en educatie.
- Gebiedsgerichte aanpak: de gemeente wil meer aandacht voor de basisvoorzieningen in de buurt.
- Integrale verkenning van de situatie van de inwoner op alle leefdomeinen. Als een inwoner zich meldt bij een gemeentelijk loket of sociaal plein dient gekeken te worden naar alle leefdomeinen van de burger.
- Faciliteren van lokale en particuliere initiatieven.
- Zoveel mogelijk beperken van de administratieve belasting door vereenvoudiging procedures.

3.1.3. Bereikte resultaten

Bereikte resultaten regelingen

In de beleidsmonitor van de gemeente Sittard-Geleen wordt gerapporteerd over de streefwaardes en de resultaten. Onderstaand een weergave van deze realisatie.

Tabel 3.1.1 Bereikte resultaten regeling, aantal huishoudens dat gebruik maakt van de regeling

Resultaatindicatoren	2017		2018		2019		Bereik ²²
	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	
Bijzondere bijstand	690	697	690	734	695	788	17%
Studietoelage	20	29	30	23	30	22	
Individuele inkomensvoorschot	1.200	1.360	1360	1360	1.360	1.421	63%
Tegemoetkoming Zorgkosten	-	4.776	-	4.965	5.090	4.999	69%
Kinderopvang	40	47	40	38	40	29	
Collectieve ziektekostenverzekering	2.950	3.029	2.975	3.026	2.975	2.913	43%
Benefitspas	800	800		693	800	655	12%
Kansen voor alle kinderen	700	841	760	1.195	2000	2.172	87%

- Individuele bijzondere bijstand: met een bereik van 17 procent van de doelgroep is het bereik lager dan in andere gemeenten van vergelijkbare omvang (23 procent).
- Individuele inkomensvoorschot: een bereik van 63 procent is hoger dan we gemiddeld zien bij gemeenten van vergelijkbare grootte (51 procent).
- Collectieve zorgverzekering. Op basis van de schattingsgegevens van KWIZ kan de doelgroep tot 150 procent Wsm niet worden bepaald. Het bereik onder volwassen personen tot 130 procent Wsm is 43 procent. Dit is in lijn met gemeenten van vergelijkbare grootte, waar we een gemiddeld bereik van 37 procent vinden van de collectieve zorgverzekering.

²² Het bereik onder de doelgroep zetten we af tegen de doelgroep zoals berekend via de Armoede Index.

- Benefitspas: in 2019 was het bereik 12 procent van de doelgroep. Dit is relatief laag: bij gemeenten van vergelijkbare grootte zien we bij participatieregelingen voor volwassenen gemiddeld een bereik van rond de 40 procent.
- Kansen voor alle kinderen: een bereik van 87 procent ligt ver boven het gemiddelde bereik van 40 tot 50 procent dat we elders vinden.
- Regeling tegemoetkoming zorgkosten: Omdat niet kan worden bepaald welke minima hoge zorgkosten hebben, kan geen exacte doelgroep worden bepaald. In principe kan iedere volwassene met een inkomen tot 130 procent Wsm aanspraak maken op deze regeling. Het bereik onder deze groep is dan 69 procent, wat vergelijkbaar is met andere gemeenten die een dergelijke regeling aanbieden (65-70 procent).

Bereikte resultaten overige programma's en instrumenten in het armoedebeleid

Sociaal Plein

De gemeente werkt in toenemende mate vanuit de integrale aanpak over de verschillende leefdomeinen²³. Er zijn 5 Sociale Pleinen die in de verschillende stadsdelen opereren. In het Sociaal Plein participeren de organisaties Partner in Welzijn (PiW), MEE, de KBL, gemeente en Vluchtelingenwerk. De link tussen het Sociaal Plein en gemeente verloopt onder andere via de aanwezige Participatiecoaches. Hiermee is bijgedragen aan het netwerk waarin integraal wordt (samen)gewerkt. Ook is er periodiek overleg tussen de gemeente en de welzijnsorganisatie en ketenpartners om te kijken of de lijnen nog steeds open genoeg zijn. Dit maakt doorverwijzen van hulpvragen en het elkaar informeren over wachtlijsten of problemen zo makkelijk mogelijk.

Beoogd wordt dat één organisatie de regie houdt over het plan en dat niet iedereen de regie overneemt. Welke organisatie dat is, hangt af van de hoofdvraag van de inwoner. Indien ondersteuning van de gemeente vereist is, worden de minima toegeleid naar de gemeente voor ondersteuning ten aanzien van inkomen en werk, WMO of Jeugdwetvoorzieningen

Zoals eerder al geschetst blijkt dat de samenwerking met het gebiedsteam door een deel van de ketenpartners als goed wordt ervaren, terwijl anderen meer moeite in de samenwerking ervaren. Dan gaat het met name om dat men aangeeft dat de samenwerking met de individuele medewerkers van het team goed is, maar dat het gebiedsteam als netwerk niet echt toegankelijk is. Men is minder positief over de samenwerking tussen ketenpartners onderling. Slechts een kwart vindt dat er voldoende samenwerking is tussen ketenpartners, en twee derde vindt dat dit slechts gedeeltelijk het geval is. De knelpunten blijken vooral te liggen in het grote aantal ketenpartners en het gebrek aan inzicht in wie welke taken uitvoert.

“De samenwerking verloopt redelijk tot goed. Iedereen is druk met kerntaken. Ontwikkeling door samenwerking is nog een stap verder. Dit komt er wel aan hoop ik..”

“Ketenpartners weten elkaar te vinden. De lijnen zijn relatief kort maar het aantal ketenpartners is groot en dat zorgt voor onduidelijkheid omtrent bijvoorbeeld eigenaarschap.. Daarnaast zouden organisaties meer en meer op het leveren van 'maatwerk' ingericht kunnen worden. Er wordt te vaak en te veel vanuit bestaande procedures gehandeld.”

“Er zijn veel ketenpartners, en het is niet goed duidelijk wat ze doen en hoeveel ze kosten.”

“Het is ons niet altijd duidelijk, er is weinig transparantie in de samenwerking. Int de praktijk blijkt dit niet soepel te verlopen, er is te veel verschil in promotie en praktische uitvoering.”

²³ Zoals eerder aangegeven gaat het hier om (maatschappelijke) participatie, financiën, dagbesteding, wonen, gezinsrelaties, geestelijke gezondheidszorg, fysieke gezondheid, verslaving, vaardigheden bij activiteiten van het dagelijks leven, sociaal netwerk en justitie.

Verborgen doelgroepen

De gemeente geeft aan dat juist het netwerk aan ketenpartners ervoor zorgt dat meer mensen signaleerd worden en meer mensen goed geholpen kunnen worden. De verborgen doelgroep komt hierdoor steeds beter in beeld. Dit blijkt onder meer uit het groeiend aantal mensen dat bereikt wordt met de verschillende regelingen. Ook de ketenpartners hebben aangegeven dat steeds meer mensen uit 'verborgen' doelgroepen zich melden en het taboe op armoede wordt doorbroken (zie hoofdstuk 1). De feitelijke onderbouwing over welke doelgroepen nu (beter) bereikt worden, is niet bekend. Dit omdat niet duidelijk wordt vastgelegd wie wordt bereikt door de organisaties.

Resultaten integrale aanpak

Bij de gemeente Sittard-Geleen is de integrale fundamentele aanpak sterk in ontwikkeling, de hulpvraag is 9 van de 10 keer breder dan de aanvankelijke hulpvraag en het aantal bezwaarschriften is sterk gedaald. Uit de klanttevredenheidsonderzoeken blijkt dat mensen zich goed geholpen voelen, ook wanneer niet altijd tegemoet kan worden gekomen aan de hulpvraag. Ook is naar de resultaten van de integrale aanpak gevraagd in de enquête onder maatschappelijke organisaties en in de interviews. Daaruit blijkt dat de invulling van de integrale aanpak deels afhankelijk is van personen. Vanuit de werkwijze geeft men aan dat er niet één specifiek aanmeldingsloket is en het aan de professional is om de juiste lijnen aan te spreken, iedereen draagt bij, maar er is een bepaalde mate van vrijheid in het handelen. Het kan daardoor afhankelijk zijn van de persoon welke beslissing er vervolgens genomen wordt. De taak van de gemeente en organisaties is om elkaar te informeren over wat ze doen en aanbieden. Een van bovenaf georganiseerde samenwerking ontbreekt. Vanuit de gemeente wordt in de interviews aangegeven dat de lijnen met organisaties wel kort zijn. De betrokken wethouder en het ambtelijk apparaat overleggen regelmatig met de organisaties en vanuit de gemeenteraad zijn er incidenteel werkbezoeken.

Overig

Bij **Kansen voor alle Kinderen** worden naast de regelingen verschillende activiteiten en programma's gefinancierd. Hieruit worden bijvoorbeeld de preventieprogramma's rondom schuldhulpverlening gefinancierd.

De **communicatie** is volgens betrokken medewerkers van de gemeente minder goed van de grond gekomen. Hiermee werd vooral bedoeld op de uitdaging die we hebben om mensen te bereiken via brieven/schriftelijke weg. Mensen beheersen soms de Nederlandse taal niet of in beperkte mate. Een samenhangend communicatieplan is niet gemaakt. Daarnaast geven de geïnterviewden aan dat de manieren van communiceren niet altijd aansluiten bij de doelgroep. In 2020 is de gemeente gestart met een programma om het gebruikte taalniveau door de gemeente te vereenvoudigen. In het kader van inclusiebeleid worden ook teksten onder de loep genomen.

Om de **administratieve belasting** te beperken, is een aantal maatregelen genomen. Mensen die aanspraak maken op een regeling of bijdrage vanuit de gemeente hebben automatisch aanspraak op dezelfde bijdrage het jaar erna. Men hoeft geen nieuwe aanvraag in te dienen. Deze manier van handelen scheelt de gemeente en de burger veel administratieve ballast. Een andere administratieve wijziging is dat bewindvoering langdurig wordt toegekend. Dit voorkomt dat er jaarlijks een administratieve actie ondernomen dient te worden. Ook het programma Kansen voor alle Kinderen is efficiënter gemaakt: men hoeft geen bonnetjes meer aan te leveren en dit scheelt veel administratie.

Mate van aansluiting instrumenten bij de doelgroep volgens de ketenpartners

In de enquête is gevraagd in hoeverre de gemeentelijke instrumenten voor armoedebestrijding aansluiten bij de wensen van de doelgroep. Iets meer dan de helft van de ondervraagde ketenpartners geeft aan dat deze instrumenten niet altijd geheel daarbij aansluiten. Dit geldt met name voor de minimaregelingen.

De ondervraagde ketenpartners geven uiteenlopende toelichtingen over de aansluiting van de instrumenten bij de doelgroep. Een deel van de ketenpartners is positief over de instrumenten

die de gemeente inzet, een deel geeft aan niet te weten of deze aansluiten bij de wensen van de doelgroep. Om beter aan te sluiten bij de wensen van de doelgroep zou de gemeente meer maatwerk kunnen leveren, en kunnen investeren in betere toegankelijkheid en betere communicatie naar de doelgroep toe. Maatwerk heeft volgens de partners de meeste meerwaarde voor hun doelgroep. Wat dat maatwerk precies inhoudt, is niet aangegeven. Ook Kansen voor alle Kinderen en de voorlichting op scholen worden genoemd als instrumenten met meerwaarde voor de doelgroep. Daarnaast geven de ketenpartners een aantal verbeterpunten voor de regelingen in het algemeen.

“Betere preventie en meer ontdekken waar de mensen gevonden kunnen worden.”

“Er zijn geen andere instrumenten die ik ken. De regeling die er nu is sluit niet voldoende aan op onze doelgroep, zoals oude migranten en statushouders. Wij missen maatwerk en een goede communicatie.”

“Mensen serieus nemen, in gesprek gaan, zo vroeg mogelijk, op de situatie reageren en niet alleen maar regeltjes toepassen, maar juist betrokkenheid vragen en geven.”

3.1.4. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen armoedebeleid

- Welke regelingen zijn er?
- Op welke wijze worden de resultaten van het armoedebeleid gemeten?;
- Welke resultaten zijn er bereikt?

De gemeente kent verschillende regelingen voor het armoedebeleid. De regelingen bedienen de gehele doelgroep van het armoedebeleid: er zijn regelingen voor volwassenen, kinderen en chronisch zieken. Lang niet alle gemeenten in Nederland kennen bijvoorbeeld regelingen voor volwassenen zoals de Benefitspas. Deze regelingen hebben, met uitzondering van de Kansen voor alle Kinderen, geen duidelijke relatie met het beleidsplan 2017-2019.

De resultaten van de regelingen worden gemeten door het gerealiseerde aantal verstrekkingen af te zetten tegen de streefwaarden. Deze streefwaarden zijn gebaseerd op de behaalde resultaten in de voorgaande periode. Uitzondering hierop is het programma Kansen voor alle Kinderen. Daar is het doel dat alle kinderen bereikt dienen te worden. Het inzetten op dit doel is effectief: het bereik van dit programma was in 2019 87 procent, dat is een flinke stijging ten opzichte van eerdere jaren (rond de 50 procent).

De gemeente is er in geslaagd een aantal maatregelen door te voeren om de administratieve belasting te beperken. Men hoeft geen nieuwe aanvraag in te dienen voor lopende voorzieningen en bewindvoering wordt langdurig toegekend. Voor Kansen voor alle Kinderen hoeft men geen bonnetjes meer aan te leveren.

De gemeente zet bij de uitvoering van dit programma in op samenwerking met maatschappelijke organisaties en scholen. Dergelijke organisaties staan meer in contact met de doelgroep en spelen een belangrijke rol in de (vroeg)signalering en ondersteuning van problematiek. Deze meer ‘bottom-up’ aanpak is de meest waarschijnlijke succesfactor in het hoge bereik van het programma Kansen voor alle Kinderen, maar ook het groeiend aantal mensen dat van andere regelingen gebruik maakt.

Een manier om verborgen doelgroepen nog verder te bereiken is om te investeren in de bekendheid van het aanbod van regelingen en ondersteuning. Zo geven een aantal ketenpartners aan dat de instroom bij hun organisatie groter zal worden naar mate hun aanbod beter bekend wordt. Ook kan de gemeente investeren om het taboe op armoede en schulden verder op te heffen door bijvoorbeeld communicatie, waardoor de drempel om aan te kloppen

voor hulp lager wordt. Het verbeteren van de communicatie was 1 van de doelstellingen in het beleidsplan, maar dit is niet gerealiseerd. Pas recent is dit opgepakt.

De gemeente heeft gewerkt aan het verlagen van de administratieve lasten om de drempels te verlagen. De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, brengt eveneens een financieel risico met zich mee: de kosten van de regelingen kunnen behoorlijk gaan stijgen. Hier lijkt in de begroting (nog) geen rekening mee gehouden te worden.

De effecten van de integrale aanpak door de problematiek op diverse leefgebieden in kaart te brengen zijn niet in kaart gebracht door de gemeente. Wel blijkt uit eigen inventarisatie van de gemeente Sittard-Geleen dat de hulpvraag 9 van de 10 keer nu breder is dan de aanvankelijke hulpvraag en het aantal bezwaarschriften is sterk gedaald. Uit de klanttevredenheidsonderzoeken blijkt dat mensen zich goed geholpen voelen, ook wanneer niet altijd tegemoet kan worden gekomen aan de hulpvraag. Men voelt zich gehoord.

In de praktijk is er niet één specifiek aanmeldingsloket in de gemeente. Het Sociaal Plein is daarbij 1 van de loketten, maar men kan zich ook bijvoorbeeld direct melden bij de gemeente of de KBL. De professional heeft een bepaalde mate van vrijheid in het handelen, een van bovenaf georganiseerde of geïnstitutionaliseerde samenwerking ontbreekt.

Beoogd wordt dat één organisatie de regie houdt over het plan en dat niet iedereen de regie overneemt. Welke organisatie dat is, hangt af van de hoofdvraag van de inwoner.

Uit de enquête onder ketenpartners blijkt dat men mede door het grote aantal ketenpartners er een gebrek aan inzicht is in wie welke taken uitvoert. Er is weliswaar periodiek overleg tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties om te kijken of de lijnen nog steeds open genoeg zijn, maar gemeentelijke regie ontbreekt in hun ogen. Daarbij is het de vraag wat men precies onder regie verstaat.

3.2. Regelingen en instrumenten schuldhulpverlening

Onderzoeksvragen schuldhulpverlening

- Welke regelingen zijn er?
- Op welke wijze worden de resultaten van de schuldhulpverlening gemeten?;
- Welke resultaten zijn er bereikt?

De gemeente Sittard-Geleen heeft de gehele schuldhulpverlening uitbesteed aan de Kredietbank Limburg (KBL). Samen met de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht maakt Sittard-Geleen deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg.

3.2.1. Regelingen schuldhulpverlening

De Kredietbank Limburg (KBL) biedt integrale schuldhulpverlening aan, die zich richt op het maximaal haalbare financieel zelfstandig maken van de inwoner. Het geheel schuldenvrij maken is niet meer altijd het einddoel. Door middel van integrale schuldhulpverlening wil de gemeente de positie en de vaardigheden van inwoners die problematische schulden hebben verbeteren. De integrale schuldhulpverlening die de KBL uitvoert omvat het gehele traject van preventie tot nazorg. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de diensten en producten die KBL in opdracht van Sittard-Geleen uitvoert.

Het College van B&W sloot tot en met 2019 jaarlijks een dienstverleningsovereenkomst met de KBL²⁴. In deze overeenkomst waren de diensten, activiteiten en aantallen opgenomen. De aantallen en de activiteiten worden bepaald op basis van de financiële middelen die de Raad beschikbaar stelt, ervaringscijfers en de wijze waarop de KBL haar diensten en activiteiten vormgeeft.

²⁴ KBL sloot met elke GR-gemeente een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst.

Vanaf 2020 wordt binnen GR-verband gewerkt met voorschotfinanciering. Deze financiering is gebaseerd op de realisatie van het afgelopen jaar, trends en het geïndexeerde uurtarief. Dit sluit aan bij het streven van KBL om te komen tot een uniform werkproces voor alle GR-gemeenten. In het kader van de afspraken en de financiering is er een intensief en constant overleg tussen de gemeente en de KBL.

In de uitvoering treedt KBL in de gevallen waar de schuldenproblematiek problematisch is op als casemanager. De casemanager houdt de verbinding met de andere organisaties die zijn ingeschakeld door de KBL. Aan de andere kant wordt ook KBL ingeschakeld vanuit gemeente of andere organisaties. Omdat de gehele schulddienstverlening is uitbesteed aan KBL staat het aanvragen van schuldhulpverlening nu geheel los van de aanvraag van andere (minima)regelingen bij de gemeente. Dit strookt niet met het streven van de gemeente om te komen tot een integraal plan die alle leefgebieden beslaat voor de burger. Wel is de KBL steeds vaker aanwezig in het Sociaal Plein, al maakt zij daar formeel geen onderdeel van uit. Onderstaande tabel geeft een overzicht van instrumenten die worden ingezet.

Tabel 3.2.1 Enkele instrumenten en maatregelen schuldhulpverlening nader toegelicht

Instrument	Toelichting
Schuldhulpverlening voor ondernemers	Ondernemers met schulden worden doorverwezen naar een gespecialiseerd bureau. Hiervoor is namelijk specifieke expertise vereist. Ondernemers melden zich in het algemeen direct bij het zelfstandigenloket of de gemeente. ZZP'ers worden waar nodig ondersteund door KBL, al heeft KBL daar geen specifieke opdracht voor. De gemeente onderzoekt hoe zij de wettelijke taak met betrekking tot schuldhulp aan ondernemers beter vorm kan geven, zowel inhoudelijk als qua bekostiging.
Preventie algemeen	Preventie is integraal opgenomen in de algemene werkwijze van de brede inventarisatie over meerdere leefgebieden en wordt er actief geschakeld met en tussen alle betrokken organisaties.
	In 2020 zijn aanvullende afspraken met woningcorporaties afgesloten rondom vroegsignalering. Afgelopen jaren werden klanten met betalingsachterstanden doorverwezen naar de KBL. Met het nieuwe convenant wordt er direct actie ondernomen en contact opgenomen met de klant. Hierdoor is er minder risico op uitval.
Preventie jongeren ²⁵	Basisscholen worden bezocht gedurende de week van het geld met lesprogramma's en voorlichting. Vanaf 2020 wordt dit regionaal samen met DUO en andere lokale organisaties georganiseerd. Met het Vista College is een programma (met o.a. een theaterstuk) door en voor jongeren ontwikkeld. Ook het DaCapo-college werkt hieraan mee: op hun scholen worden bijvoorbeeld presentaties gegeven over bewust omgaan met geld en gezond financieel gedrag. Ook komen bij de gemeente klassen langs voor een workshop over bewust omgaan met geld en het voorkomen van schulden.
	KBL heeft een speciaal communicatieprogramma gericht op jongeren, zoals vlogs over schuldhulpverlening en financieel gezond gedrag.
Jongerenloket	Jongerenloket Sittard-Geleen: Dit loket is gericht op het ondersteunen van jongeren met een hulpvraag. Het betreft een brede uitvraag over 14 leefgebieden waar de jongeren in ondersteund kunnen worden. Eén van deze leefgebieden is schulden en armoede. Circa 90 procent van de jongeren die aankloppen bij het Jongerenloket (circa 700 jongeren zijn in beeld) heeft te maken met schulden van verschillende hoogte. Veel

²⁵ Voor jongeren geldt dat er, net als bij veel andere gemeenten, in Sittard-Geleen weinig mogelijkheden zijn tot ondersteuning bij schulden of om de schulden te verhelpen. Ze kunnen bijvoorbeeld niet terecht bij KBL omdat ze vaak geen inkomen hebben. Ze kunnen wel naar bewindvoering, maar daar wordt in de ogen van de gemeente jongeren niet geleerd hoe ze zelf met geld om kunnen gaan.

	jongeren hebben boven de 5000 euro aan schulden. Een deel hiervan zijn studieschulden, maar het komt veelal door leefstijl.
Convenant Beschermingsbewind	Het convenant heeft als doel de inwoners van de gemeente optimaal te ondersteunen bij financiële zorgen en problemen, zodat zij een beter en sneller perspectief krijgen op een schuldenvrije dan wel duurzaam stabiele situatie en een financieel zelfstandige toekomst. Door kwaliteiten en expertise te bundelen kunnen de gemeente, KBL en de bewindvoerders bijdragen aan de verwezenlijking van dit doel. Deze samenwerking zal bijdragen aan: - Het verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek ; - Het voorkomen of de-escaleren van schuldenproblematiek; - Een snellere toestroom naar een schuldsaneringstraject en de bijbehorende ondersteuning rond gedrag en vaardigheden; - Het vergroten van de financiële redzaamheid van inwoners met (een risico op) financiële problematiek; - Het voorkomen of verminderen van financiële stress; - Het verkorten van de duur van de bewindvoering wegens verkwisting en/of problematische schulden, waarna de bewindvoering beëindigd wordt of tot toestandsbewind beperkt kan worden.
Saneringskrediet	Voor de gemeente Sittard-Geleen werkt KBL primair met een saneringskrediet ²⁶ bij de minnelijke regeling. Over deze werkwijze overheerst de tevredenheid: het is goed voor de schuldeiser en voor de persoon met schulden.
Recidive en nazorg	De extra financiële middelen die het Rijk ter beschikking heeft gesteld om de schuldhulpverlening effectiever te maken, heeft de gemeente Sittard-Geleen ingezet op nazorg teneinde recidive te voorkomen. Vrijwilligersorganisaties en KBL proberen nu mensen in staat te stellen met financieel gezond gedrag bewustere en betere keuzes te kunnen maken. Dit dient uiteindelijk te leiden tot minder recidive. Hier zijn nog geen resultaten van bekend.

3.2.2. Bereikte resultaten schuldhulpverlening

KBL rapporteert met regelmaat terug over de geleverde prestaties en de vernieuwingen en veranderingen in het werkproces. In het voor- en najaar levert KBL een managementrapportage op waarin gerapporteerd wordt over de lopende zaken betreffende de dienstverlening en de ontwikkeling van de begroting. Deze rapportage is voor de gehele gemeenschappelijke regeling en niet specifiek voor de gemeente Sittard. De rapportage gaat via de reguliere P&C cyclus mee. Daarnaast levert KBL elk kwartaal een overzicht op van de geleverde diensten. Per maand is inzichtelijk gemaakt hoeveel diensten zijn geleverd en de kosten die daarmee zijn gemoeid voor de gemeente Sittard-Geleen.

In de programmabegrotingen worden jaarlijks een aantal streefwaarden geformuleerd voor een deel van de in het beleidsplan genoemde indicatoren. De streefwaarden zijn gebaseerd op de ervaringen en ontwikkelingen van de afgelopen jaren. In de jaarrekeningen wordt daar vervolgens op gerapporteerd.

²⁶ Dit betekent dat de verschillende schulden direct afbetaald worden en de cliënt alleen nog een schuld heeft bij KBL.

Tabel 3.2.1 Bereikte resultaten regeling, aantal huishoudens dat gebruik maakt van de regeling

Resultaatindicatoren	2017		2018		2019	
	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
Aantal burgers dat gebruik maakt van de instrumenten voor schuldhulpverlening van de Kredietbank Limburg	370	310	300	324	240	512
Aanvragen voor schuldhulpverlening worden binnen de wettelijk vastgestelde termijn in behandeling genomen	<4 weken	17 dagen	<4 weken	<4 weken	<4 weken	24 dagen
Met burgers die zich in een bedreigende situatie bevinden, vindt snel na melding of constatering een gesprek plaats.	<4 werkdagen	1 dag	<4 werkdagen	<4 werkdagen	<4 werkdagen	24 uur
Aantal burgers dat gebruik maakt van budgetbeheer.	130	112	130	111	130	102
Aantal burgers dat gebruik maakt van bewindvoering	1.230	1.051	1.400	1.318	1.050	1.346
Aantal burgers dat gebruik maakt van instrumenten voor vroegsignalering	1.200	2.441	2.500	2.327	2.500	2.447
Aantal burgers dat gebruik maakt van de instrumenten voor preventie	60	60	60	60	60	48*

* Dit zijn 2 cursussen "Rondkomen met inkomen" die door de Krediet Bank Limburg zijn gegeven.

Samenwerking gemeente en de KBL

De samenwerking tussen gemeente en de KBL verloopt volgens betrokkenen goed. Wel zijn er verbeterpunten. Die zijn met name van organisatorische aard. Vanuit de schuldhulpverlening heeft de KBL te maken met verschillende afdelingen van de gemeente (bijvoorbeeld bij boetes, belastingen etc.). Elke afdeling heeft te maken met eigen belangen, inzichten en wetgeving. Voor de KBL leidt dit soms tot de situatie dat KBL een dwangakkoord²⁷ oplegt aan de eigen opdrachtgever.

3.2.3. Mate van aansluiting instrumenten bij de doelgroep volgens de ketenpartners

Iets meer dan de helft van de ondervraagde ketenpartners geeft aan dat de instrumenten die de gemeente inzet in het schuldhulpverleningsbeleid niet altijd geheel aansluiten bij de wensen van de doelgroep. Dit geldt met name voor de instrumenten voor vroegsignalering en preventie van schulden. Men zou graag minder bureaucratie willen en meer aandacht voor de vroegsignalering. De ketenpartners zijn positiever over de producten en diensten van het schuldhulpverleningsbeleid: bijna de helft van de ketenpartners vindt dat deze aansluiten bij de wensen van de doelgroep.

²⁷ Via een dwangakkoord kunnen schuldeisers die niet meewerken, terwijl hen wel een redelijk voorstel is gedaan, via de rechtbank worden gedwongen in te stemmen met de voorgestelde schuldregeling.

Om beter aan te sluiten bij de wensen van de doelgroep zou de gemeente meer maatwerk kunnen leveren voor schuldhulpverlening. Daarnaast geven de ketenpartners een aantal verbeterpunten voor de regelingen in het algemeen.

“In de totaliteit: minder bureaucratie. Er zijn te weinig mogelijkheden tot kwijtschelding van schulden en het belonen van goed gedrag. De middelen zijn er wel, de uitvoering wordt niet of te weinig op effectiviteit getoetst.”

“Het kunnen benutten van de professionele mogelijkheden van de Kredietbank is een meerwaarde in het kader van de samenwerking. Instrumenten krijgen meerwaarde als het vanuit betrokkenheid gebeurt en niet vanuit plichtmatig handelen. Gedeelde deskundigheid is meerwaarde.”

“Zorg dat er inkomen is. Voorkom het erger worden van problemen door afsluitingen, ontruiming en dergelijke. De huidige instrumenten zijn effectief. Wat beter kan is de doorlooptijd. Het proces waarbij schuldeisers een belangrijke rol spelen in de doorlooptijd kent veel obstakels om te komen tot een snellere aanpak.”

Een aantal ketenpartners geeft als toelichting dat zij de samenwerking met de gemeente en andere ketenpartners als positief ervaren. Als verbeterpunten noemen de ketenpartners de wachttijd voor schuldhulpverlening en meer en adequatere inzet op preventie en vroegsignalering van schuldenproblematiek. Ook hier geeft een deel van de ketenpartners aan niet bekend te zijn met het schuldhulpverleningsbeleid.

3.2.4. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen schuldhulpverlening

- Welke regelingen zijn er?
- Op welke wijze worden de resultaten van de schuldhulpverlening gemeten?;
- Welke resultaten zijn er bereikt?

De schuldhulpverlening is volledig uitbesteed aan de Kredietbank Limburg (KBL). De samenwerking tussen de gemeente en KBL is goed. Burgers worden doorverwezen naar KBL en het aanvragen van schuldhulpverlening staat los van de aanvraag van andere (minima)regelingen bij de gemeente. Wel wordt er vanzelfsprekend gekeken of iemand recht heeft op bepaalde regelingen, maar dit strookt niet helemaal met het streven van de gemeente om te komen tot een integraal plan dat alle leefgebieden beslaat voor de burger. Wel is de KBL steeds vaker aanwezig op het Sociaal Plein.

Onderstaand zetten we een aantal bevindingen voor specifieke instrumenten en werkzaamheden op een rij.

- Voor ondernemers is er geen sluitende, integrale werkwijze op dit moment. Zij worden doorverwezen naar een gespecialiseerd bureau gericht op de schulden. ZZP'ers worden wel door KBL geholpen, maar feitelijk heeft KBL geen opdracht van de gemeente hiervoor. Er is geen integrale aanpak voor deze groep.
- De gemeente Sittard-Geleen heeft recent meer concrete invulling gegeven aan vroegsignalering. In plaats van alleen maar doorverwijzen, heeft de gemeente nu afspraken gemaakt met woningcorporaties en energieleveranciers dat de KBL na een signaal bij betalingsachterstanden direct contact opneemt met de inwoner. Ketenpartners hebben in de enquête aangegeven dat met name dit onderdeel van schuldhulpverlening voor verbetering vatbaar is.
- Voor jongeren zijn er diverse preventieprogramma's geïnitieerd vanuit de gemeente Sittard-Geleen. Voor de regionaal georiënteerde middelbare scholen en Mbo-scholen is het efficiënter als deze aanpak door alle gemeenten die deelnemen aan de KBL zou worden gevolgd. Immers, de scholieren komen uit verschillende gemeenten en niet

alleen uit Sittard-Geleen. Daarnaast is Sittard-Geleen de enige gemeente in de regio met een jongerenloket, waarbij jongeren zo integraal mogelijk worden geholpen.

- Het convenant tussen bewindvoerders, de KBL en de gemeente is een belangrijke stap geweest voor de gemeente Sittard-Geleen. Met het convenant wil de gemeente nader vorm geven aan het stimuleren van zelfredzaamheid van de burger door meer perspectief te krijgen op uitstroom uit de bewindvoering. Echter, het zou voor de regionaal werkende bewindvoerders en de KBL eenvoudiger zijn indien er in de regio tot 1 convenant gekomen kan worden.

Het meten van resultaten geschiedt aan de hand van de rapportages die de KBL aan de gemeente levert. De rapportages op productniveau geven een gedetailleerd beeld van het aantal klanten en diensten dat de KBL levert. De rapportages maken onderdeel uit van de P&C cyclus van de gemeente. Ten opzichte van de doelstellingen en richtingwijzers die zijn geformuleerd, valt op dat er geen inhoudelijke, kwalitatieve rapportage is over de mate van realisatie. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vermindering van onder bewindstellingen op grond van verkwisting of problematische schulden, de resultaten van vroegsignalering²⁸ en de mate waarin financiële zelfredzaamheid is bereikt. Dergelijke rapportages ontbreken in de rapportages van KBL, en ook in de jaarrekeningen van de gemeente.

Onderzoeksvragen

- In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?

3.3. In hoeverre is er sprake van cumulatie van regelingen?

Ten behoeve van dit onderzoek heeft cumulatie van regelingen de volgende betekenissen:

- een opeenstapeling van of overlap in de uitvoering van regelingen en dienstverlening voor burgers van de gemeente of;
- een stapeling van landelijke en lokale regelingen waar burgers gebruik van kunnen maken.

Cumulatie in de uitvoering

Door de volledige uitbesteding van de schuldhulpverlening aan de KBL, is de KBL de enige organisatie in de gemeente die verantwoordelijk is voor de uitvoering van schuldhulpverlening. De uitvoering door de KBL kan daarom niet overlappen met andere organisaties. Door de KBL wordt bekeken of een cliënt ook aanspraak kan maken op andere regelingen zoals vanuit het armoedebeleid, hulpverlening of andere voorzieningen in het sociaal domein.

Als verbeterpunt voor de samenwerking tussen ketenpartners onderling gaven meerdere ketenpartners aan dat er teveel partners zijn, waardoor het maatschappelijke veld onduidelijk en onoverzichtelijk wordt. Vrijwel alle ketenpartners geven in de enquête aan dat er te veel organisaties en partners zijn. Hierdoor ontstaat te veel versnippering, overlap in de hulpverlening en te veel overleg waardoor er weinig resultaten worden bereikt. Organisaties geven aan dat ze niet altijd van elkaar weten wat ze doen. Dit strookt niet met het streven van de gemeente om te komen tot een integraal plan dat alle leefgebieden beslaat voor de burger. Een voorbeeld is bij de schuldhulpverlening: omdat deze is uitbesteed aan de KBL staat het aanvragen van schuldhulpverlening nu geheel los van de aanvraag van andere (minima)regelingen bij de gemeente of van hulpverlening bij andere organisaties. Zoals eerder al geconstateerd, weten de organisaties elkaar wel te vinden maar is dit wel afhankelijk van de professional die verantwoordelijk is.

²⁸ De gemeente werkt op basis van een convenant of overeenkomst samen met verschillende partners. Dit betreft het voorkomen van uithuiszettingen, water- en energieafsluitingen en vroegtijdige signalen van betalingsachterstanden. Met inwoners die zich in een bedreigende situatie bevinden, zoals bij uithuiszetting of afsluiting, zoekt de KBL binnen drie werkdagen na melding of constatering contact.

Hieronder volgt een aantal quotes van de ketenpartners over het maatschappelijke veld.

"Het maatschappelijke veld is zeker wel compleet maar er zijn veel dubbelingen en daarmee wellicht te veel organisaties."

"De samenwerking in het maatschappelijke veld is van mensen afhankelijk. Het zijn er te veel als er geen samenwerking is en er steeds 'eigen gebieden of opdrachten' moeten worden bewaakt."

"Ik denk dat er wel overlap is qua aanbod. Met name bij kleinere lokale initiatieven zullen verstrekkingen plaatsvinden die ook via bijvoorbeeld de kindfondsen aangevraagd kunnen worden."

"Er is te veel. Voor elke vorm van problematiek bestaan unieke gespecialiseerde partners. Voor de professionals is dit al lastig, laat staan voor de bewoners. Regie ontbreekt regelmatig."

"Er is te veel versnippering en te weinig onderlinge afstemming. We zien een toename van organisaties die zich op armoede en schulden richten met een soort 'marktdenken' en dat lijkt ons niet wenselijk. Er moeten niet meer organisaties komen maar juist minder, en deze moeten beter worden benut."

Cumulatie landelijke en lokale regelingen

De inkomenseffecten van de cumulatie van lokale en landelijke regelingen vallen buiten het bestek van dit onderzoek. Op basis van Inkomens Effect Rapportages die KWIZ jaarlijks voor tal van gemeenten opstelt, is wel een algemeen beeld te schetsen.

In het algemeen is het bedrag dat minima aan toeslagen van het Rijk kunnen ontvangen veel hoger dan het bedrag dat ze aan lokale regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente op het inkomen daarom kleiner dan van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt, voor de meeste huishoudens, geleidelijk af bij een hoger inkomen. De gemeentelijke regelingen kennen een vaste inkomensgrens. Wel zorgen gemeentelijke regelingen ervoor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Gemiddeld houden paren met en zonder kinderen bij een hoger inkomen per maand minder over dan alleenstaanden met en zonder kinderen. Paren die de AOW-leeftijd hebben bereikt houden in de bijstandssituatie per maand minder over dan alleenstaanden van dezelfde leeftijd.

Onderstaande tabel 3.3.1 bevat een voorbeeldbegroting voor een alleenstaande ouder met 2 kinderen van respectievelijk 8 en 13 jaar. De bedragen van de gemeentelijke regelingen zijn gebaseerd op gemiddelde bedragen van de regelingen bij andere gemeenten. Het gaat dus niet om de specifieke situatie in Sittard-Geleen.

Zoals is te zien, kan een dergelijk huishouden per maand ruim €1.000,- aan toeslagen vanuit het Rijk ontvangen. In dit voorbeeld ontvangt het huishouden gemiddeld €196,- per maand aan gemeentelijke regelingen.

Werken loont in de meeste gevallen: wanneer huishoudens vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120 of 130 procent Wsm, gaan de meeste minima er in totaal inkomen op vooruit. Deze toename in totaal inkomen is echter niet evenredig met de toename in loon. De landelijke toeslagen lopen terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt.

Tabel 3.3.1 Voorbeeld begroting alleenstaande ouder met 2 kinderen van respectievelijk 8 en 13 jaar

Alleenstaande ouder, begroting 2019	100% Wsm	120% Wsm
Netto inkomen incl. VT	1.026	1.231
Bijdragen Rijk		
Huurtoeslag	303	303
Zorgtoeslag	99	99
Combinatiekorting	0	39
Kinderbijslag	194	194
Kindgebonden budget	461	461
Totaal bijdragen Rijk	1.057	1.096
Totaal inkomsten	2.082	2.327
Totaal uitgaven	1.928	1.962
Budget exclusief regelingen gemeente	154	365
Regelingen gemeente		
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	53	0
Korting collectieve zorgverzekering	30	30
Individuele inkomenstoeslag	0	0
Participatieregeling	29	0
Kindpakket	83	83
Totaal regelingen gemeente	196	113
Budget inclusief regelingen gemeente	350	478
Vrije bestedingen	227	312
Restant	123	166

3.3.1. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

- In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?

In de uitvoering van armoede en schuldhulpverlening is er een veelheid aan organisaties actief in de gemeente Sittard-Geleen. Rond schuldhulpverlening ligt het primaat van de uitvoering duidelijk bij de KBL.

Maar voor armoedebestrijding en bredere dienstverlening in het sociaal domein geldt dat ketenpartners vinden dat er te veel organisaties zijn in het maatschappelijk veld. Hierdoor wordt het voor professionals, vrijwilligers en bewoners onoverzichtelijk waar zij terecht kunnen. Ook zijn de organisaties soms nog te zeer bezig met hun eigen gebied, waardoor samenwerking lastig is en men geen inzicht heeft in elkaars bezigheden. Hierdoor ontstaan er bijvoorbeeld dubbelingen in de ondersteuning.

De gemeente zou hier volgens de ketenpartners meer de regie in kunnen nemen, door bijvoorbeeld betere samenwerking en communicatie te faciliteren en meer te sturen welke organisatie welke ondersteuning dient te bieden. Het is volgens de ketenpartners belangrijk dat zij weten wat er in andere organisaties gaande is en vice versa. Het is ook belangrijk om de gebiedsteams te betrekken in deze samenwerking.

4. Betrokkenheid van de gemeenteraad

Onderzoeksvragen

- Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?

4.1. Procedure

De gemeenteraad heeft het beleidsplan 2017-2019 vastgesteld en daarmee kaders voor het beleid. De onderwerpen schuldhulpverlening en armoedebeleid komen periodiek terug op de agenda van de gemeenteraad conform de reguliere planning en controlcyclus. Bij gewijzigd beleid gaat het stuk via het college naar de Raad. De raadscommissie bepaalt of het een hamerstuk is of dat het een discussiepunt wordt in de raadsvergadering. Inhoudelijk komen de volgende stukken periodiek op de agenda van de gemeenteraad:

- Begroting(swijziging) en jaarrekening gemeente Sittard-Geleen. In deze stukken worden de streefwaarden voor de verschillende indicatoren benoemd (begroting) en de gerealiseerde waarden (jaarrekening). Ook wordt de begroting behandeld inclusief eventuele wijzigingen. Op afwijkingen vindt een beperkte rapportage plaats.
- Begrotings(wijziging) en jaarrekening KBL: de KBL biedt jaarlijks een begroting en een jaarrekening aan. Door middel van resultaat-indicatoren wordt het beleid van de gemeente getoetst en kan de uitvoering van de integrale schuldhulpverlening worden beoordeeld. De indicatoren zijn door het college gekwantificeerd en worden benoemd in de begroting en jaarrekening. De indicatoren worden door de Raad vastgesteld bij begroting.
- De programma rapportage wordt vier keer per jaar besproken in de gemeenteraad. In deze rapportage worden enkele eerder aangehaalde indicatoren gerapporteerd, zoals de in- en uitstroom in de uitkeringen levensonderhoud, verdeling naar arbeidsvermogen en actieve cliënten met een uitkering en in een traject naar werk, het aantal gezinnen en kinderen dat een toekenning heeft gekregen voor de regeling 'Kansen voor alle kinderen' en het aantal unieke huishoudens dat gebruik maakt van de verschillende regelingen.

Ten aanzien van de rapportages die voorgelegd worden zien de geïnterviewde gemeenteraadsleden verbetermogelijkheden. Kritiekpunt is dat de raadsvoorstellen te versnipperd zijn op thema's: dan een voorstel met betrekking tot de KBL, dan Kansen voor alle Kinderen en dan weer een ander aspect van armoedebeleid. De Raad wil meer integrale voorstellen en beleidsstukken en geen versnipperde voorstellen over verschillende onderwerpen die wel degelijk met elkaar te maken hebben. Wel is men heel tevreden over de kwartaalrapportage sociaal domein. Die geeft hen goed inzicht in de ontwikkelingen

De gemeenteraad is afwachtend ten aanzien van informatievoorziening rondom armoede en schuldhulpverlening. De betrokkenheid van de Raad bij armoede en schuldhulpverlening is afhankelijk van de raadsvoorstellen die de raadsleden krijgen. Het initiatief voor het informeren ligt met name bij het College van B&W: zij informeert de Raad en organiseert themasessies en bijeenkomsten. Het College geeft aan groot belang te hechten aan een goede samenspraak met de gemeenteraad omdat dit zorgt voor een groot draagvlak voor de regelingen en aanpak. De gemeenteraad neemt zelf een minder actieve rol in. De raadsleden geven aan dat de toezegging van het College over het regelmatig informeren van de Raad niet wordt waargemaakt. De informatieavonden en werkbezoeken die er zijn, zijn naar de mening van betrokkenen op initiatief van de raadsleden en worden niet vanuit het college georganiseerd. Dergelijke werkbezoeken leiden in de ogen van de gemeenteraad tot meer begrip van het werkveld. Ook geven de raadsleden aan dat gedurende dergelijke bijeenkomsten raadsleden

dan meer dezelfde informatie krijgen. Nu heeft men het idee dat niet iedereen op basis van dezelfde informatie een besluit kan nemen.

Al met al vindt de gemeenteraad dat men te weinig en te laat wordt geïnformeerd. Er zijn geen afspraken gemaakt over de informatieproducten die de Raad krijgt ten behoeve van de besluitvorming en in de cyclus, behalve dan de stukken die regulier in de planning en control cyclus worden gebruikt. De afspraken die er zijn, zijn niet vastgelegd. Zo is de Raad nog in afwachting van de evaluatie van het armoedebeleid over 2019. De Raad geeft zelf aan dat men hier ook zelf actiever in kan zijn, maar vindt dit niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Ook de griffie kan hen meer ondersteuning en overzicht bieden. De gemeenteraad zou meer actiever willen worden meegenomen in de informatievoorziening.

De gemeenteraad speelt in het bespreken van begroting van de KBL een relatief kleine rol. Omdat KBL een gemeenschappelijke regeling is, heeft de Raad wel een paar keer een zienswijze ingebracht. De gemeenteraad vraagt zich daarbij af of alle informatie ten aanzien van de KBL ook daadwerkelijk terechtkomt bij de gemeenteraad. De Raad van Sittard-Geleen is het meest actief binnen de GR en heeft het gevoel dat andere gemeenten soms tegenstribbelen.

4.2. Bevindingen en conclusies

Onderzoeksvragen

- Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid

De gemeenteraad wil in de kern een integraal en proactief armoedebeleid. Ook wil ze meer betrokken worden en beter geïnformeerd.

De gemeenteraad geeft zelf aan dat de betrokkenheid van de Raad vergroot kan worden. Enerzijds kan het college actiever de Raad gaan informeren en bij de hand nemen door bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten en werkbezoeken te organiseren. Maar ook de gemeenteraad zelf kan hier actiever in zijn door betere afspraken te maken met het college. De gemeenteraad wordt geïnformeerd en neemt op basis daarvan ook beslissingen. De integraliteit in de beleidsstukken wordt echter gemist: nu worden de onderwerpen apart geagendeerd. Er zijn geen heldere afspraken gemaakt wanneer welke informatie en welke onderwerpen aangereikt worden aan de gemeenteraad. Dit staat los van de reguliere P&C-cyclus. Hierbij heeft de gemeenteraad de afgelopen jaren een afwachtede houding aangenomen en het initiatief bij het college gelaten.

5. Bestuurlijke reactie van het College

Op de volgende pagina's wordt de bestuurlijke reactie van het College van Burgemeester en Wethouders op het huidige onderzoek weergegeven. Allereerst wordt de brief van het College aan de Rekenkamercommissie weergegeven, gevolgd door de bijlage bij de brief.

Rekenkamer Commissie Sittard-Geleen
T.a.v. secretaris, Mw. D. Steens
Postbus 18
6130 AA Sittard-Geleen

Cluster
Uw brief van 14 oktober 2020
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Behandeld door Lisette van de Gazelle
Telefoon 0655862833
Onderwerp Bestuurlijke reactie onderzoek armoede

Sittard-Geleen, 8 december 2020

VERZONDEN 11 DEC. 2020

Geachte leden van de Rekenkamer Commissie,

Met belangstelling hebben we kennis genomen van de bevindingenrapportage inzake uw onderzoek naar de effectiviteit van het armoede- en schuldhelpverleningsbeleid in Sittard-Geleen.

Belang van het thema

Dat in onze gemeente het aantal huishoudens met een laag inkomen groter is dan in vergelijkbare Nederlandse gemeenten is een feit. Zuid-Limburg als regio kampt al sinds jaar en dag met het gegeven van een lage gezondheidsscore en een lage sociaal-economische status. Dat doorbreken staat hoog op de agenda van onze gemeente maar ook op die van provincie en de regio. Wij hebben dan ook in verschillende programma's de handen in elkaar geslagen.

Een laag inkomen maar vooral het ontbreken van een evenwicht in inkomsten en uitgaven en als gevolg daarvan schulden kunnen een grote impact hebben op het leven van mensen. Zowel op het algemene welzijn, de gezondheid als de mate waarin mensen actief deel uitmaken van de samenleving. Isolément en eenzaamheid liggen op de loer. Maar ook het effect op de kinderen die opgroeien in gezinnen in financieel moeilijke omstandigheden en het belang van de ondersteuning in deze situaties onderkennen wij volledig.

Financiële problemen zijn zowel oorzaak als gevolg van andere problemen en vragen om een aanvalsplan op meerdere fronten. Zowel op het *voorkomen* door preventieve en vroegtijdige maatregelen, het *doorbreken* door inwoners te ondersteunen in het verkrijgen van hoger inkomen en/of lagere lasten als in het *verzachten* van de effecten van een laag inkomen door inkomensondersteunende maatregelen.

Beleidsvelden

De aanpak op meerdere fronten is dan ook terug te vinden in de beleidsvelden waar onze gemeente haar opgaves in vindt. Namelijk in het preventieve karakter door de inzet op gezond opgroeien en talentontwikkeling vanuit de Jeugdwet, de activerende aanpak

vanuit de Participatiewet en de WMO, de inkomensondersteuning en de schuldhulpverlening maar zeker ook de preventieve en activerende aanpak van onze welzijnsorganisatie of de participatie aan programma's als Trendbreuk.

Niet alleen het sociaal domein, ook de economische ontwikkelingen, het beheer van onze openbare ruimte en ons lokale inclusie beleid spelen een belangrijke rol. Uiteindelijk gaat het om de mogelijkheden voor al onze inwoners om mee te kunnen doen. Ongeacht -financiële- beperkingen.

Cirkel van invloed

Met het geheel van onze gemeentelijke interventies, het stimuleren en faciliteren van ontwikkelingen en initiatieven in onze gemeente, subsidierelaties en de samenwerking met partners zetten wij in op een omgeving waarin het voor iedereen mogelijk is om mee te doen. Met maatwerkvoorzieningen kunnen we inwoners -die dat nodig hebben- tegemoetkomen om ook zoveel mogelijk mee te kunnen in die omgeving.

Dat wil echter niet zeggen dat wij, als gemeente, in staat zijn om alle beperkingen in het leven van onze inwoners weg te nemen. Met het gedachtengoed van 'positieve gezondheid' als leidraad gaat het er meer om dat onze inwoners met een eventuele beperking om kunnen gaan en eventueel in andere levensgebieden compensatie en kracht vinden.

Wij zijn niet in staat om het lage inkomen dat een deel van onze inwoners heeft, te verhogen. Een deel van onze inwoners met een bijstandsuitkering, een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA of Wajong) of een nabestaandenuitkering is, om persoonsgebonden redenen, nu eenmaal niet in staat om een hoger inkomen te verkrijgen. En zelfs voor de werkende met een minimuminkomen is dat niet altijd mogelijk. 'Uitstroom uit armoede' (pagina 6) kan voor ons dan ook geen doel zijn. Inwoners met een bijstandsuitkering ondersteunen op weg naar betaald werk om hen daarmee een beter financieel en sociaal perspectief te bieden wél.

Het onderzoek

U geeft aan dat u zich voor de scope van het onderzoek baseert op het effect op de groep inwoners die volgens de definitie van het SCP als arm is aan te merken. De definitie van armoede die het SCP gebruikt is gebaseerd op de hoogte van het inkomen.

Vervolgens onderscheidt u de drie pijlers van beleid, namelijk de preventieve, curatieve en activerende. Om vervolgens aan te geven dat u zich beperkt tot het specifieke armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Dat beleid rust weliswaar op de drie pijlers maar met name preventie en activering vinden we op andere beleidsvelden terug.

De keuze voor de scope van het onderzoek is begrijpelijk aangezien het anders wellicht te groot zou worden. Echter het ongewenste effect van de smalle blik is dat aan de ene kant wordt gezegd dat doelen en resultaten op dat vlak worden gemist omdat die niet terug te lezen zijn in het smalle deel, terwijl die juist wel in de aanpalende aanpak worden gesteld en bereikt. Daarmee doet het onderzoek en de bevindingen ons inziens geen recht aan de gemeentelijke aanpak die bestuurlijke portefeuilles, uitvoeringsonderdelen en wettelijke kaders en schotten overstijgt.

Juist omdat wij ons realiseren dat de aanpak armoede op verschillende pijlers berust die zijn vervlochten in andere en aanpalende beleidsterreinen hebben wij de onderzoeker

voorzien van alle relevante informatie en gesprekspartners. Wij gingen ervan uit dat daarmee de noodzaak van een integrale en meervoudige aanpak in beeld zou worden gebracht. Dat is in onze optiek maar deels gelukt.

Als we naar de bevindingen en de aanbevelingen kijken dan richten deze zich vooral op het schrijven van armoede- en schuldhelpverleningsbeleid en monitoring. Wij onderkennen dat het belangrijk is om op dit deel doelen te bepalen en om deze te monitoren. Echter: armoede terugdringen in onze gemeente en in Zuid-Limburg is meer dan dat.

Aanbevelingen

Wij danken u voor het onderzoek rondom dit belangrijke thema en voor de mogelijkheid om met deze reactie onze blik op het thema en het beeld dat in de bevindingen-rapportage wordt geschetst, te delen.

In de bijlage gaan wij in op de aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J.Th.C.M. Verheijen,
burgemeester

mr. G.J.C. Kusters,
gemeentesecretaris

Bijlage: Aanbevelingen en reactie

AANBEVELING PER ONDERZOEKSVRAAG; BESTUURLIJKE REACTIE PER AANBEVELING	
Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen en worden deze gemonitord?	
Aanbevelingen op pagina 5 en 6	Reactie
Richt een monitor in om de doelgroepen van het armoedebeleid en schuldhelpverlening in beeld te krijgen. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Richt de aandacht daarbij ook op de groep die in langdurige armoede zit en op de in- en uitstroom: welke groepen stromen in of uit en welke rol speelt het beleid daarin?	Nemen we aangepast over. De aanbeveling een monitor in te richten nemen wij over. Niet om de doelgroepen in beeld te krijgen, die zijn in beeld en worden in de CBS cijfers getoond. Wel om het effect van de interventies te meten. Daarbij zullen we gebruik maken van de samenwerking die wij hebben met de GGD en meewerkende partijen rondom de trendbreuk in Zuid-Limburg. Er is een groep mensen die langdurig een laag inkomen heeft. Inwoners die een uitkering ontvangen omdat zij niet kunnen werken en daarmee een laag maar stabiel inkomen hebben. Dat inkomen <u>kunnen</u> wij niet verhogen. Het is zinloos om dat te monitoren. De mate waarin we mensen met schulden kunnen ondersteunen naar meer financiële redzaamheid en stabiliteit in inkomen en uitgaven daarentegen kan ons leren welke interventies effectief zijn. Daarnaast monitoren we de mate waarin inwoners met een laag inkomen gebruik maken van de inkomens-ondersteunende maatregelen. Dat kan ons inzicht geven in het effectieve bereik. Of de op preventie gerichte maatregelen effectief zijn is meer een monitor van lange adem. De groep waar wij direct iets in kunnen betekenen zijn de inwoners met een bijstandsuitkering en die in- en uitstroom wordt gemonitord.

Ga in gesprek met de ketenpartners over de ervaringen rond de complexiteit van de problematiek en omvang van de doelgroep om meer grip te krijgen op het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers. De resultaten van het gesprek kunnen gebruikt worden voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.	Nemen we aangepast over. Het gesprek met de ketenpartners zullen wij zeker blijven voeren. Niet per se om grip te krijgen op beleving en feitelijke cijfers. Wel om de samenwerking en de inzet van alle partijen zo effectief mogelijk te laten zijn.
Beleid en monitoring - Wat is het armoedebeleid van de gemeente - Welke doelstellingen zijn er gesteld - Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?	
Aanbevelingen op pagina 7	Reactie
Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.	Nemen wij niet over. Om doelen en aanpak voor de toekomst te laten zien zullen wij naar een vorm zoeken die daar recht aan doet. Een beleidsplan armoede voldoet daar niet aan. Het gaat om de integrale en meervoudige aanpak die in meerdere beleidsvelden binnen het sociaal domein en daarbuiten terugkomt, gericht op een brede maatschappelijke welvaart. Met het terugdringen van gezondheidsverschillen en het bieden van de kans op een betere sociaal-economische status voor onze inwoners richten wij ons op het creëren van meer kansengelijkheid. Een definitie van armoede – zoals door het SCP gebaseerd op de hoogte van het inkomen– bepaalt wel voor welke groep inwoners bepaalde voorzieningen worden ingezet. Deze inwoners - met een permanent of tijdelijk laag inkomen of met schulden- ondersteunen wij op basis van het huidige beleid.

Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhelpverlening. Breng de ontwikkeling ook in beeld en maak of de uitvoering.	Nemen wij over.
Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.	Nemen wij over.
Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?	
In hoeverre is er sprake van een cumulatie van regelingen?	
Aanbevelingen op pagina 8	Reactie
Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners	Nemen wij aangepast over. De vraag is wat partners verstaan onder de gemeentelijke regiefunctie en in hoeverre wij daar betekenis aan kunnen geven. Wij zullen hierover zeker in gesprek gaan met de partners
Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.	Nemen wij over. Wij zullen hierover zeker in gesprek gaan met de partners
Schep transparantie in de doelen en taken van alle organisaties die actief zijn op het terrein van armoedebestrijding en schuldhelpverlening.	Nemen wij aangepast over. Dit is in eerste instantie een taak van de organisaties die het betreft. Daar waar sprake is van een subsidierelatie is dat wel aan de orde en zijn die doelen en taken ook bekend.

	Daarnaast zullen wij met Burgerkracht Limburg in gesprek gaan over de rol die zij hier in kunnen nemen mbt het ondersteunen van de betreffende organisaties.
Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?	
Aanbevelingen op pagina 9	
De begroting is gebaseerd op realisatie in de afgelopen periode en voor een deel verwachtingen. Het is nu niet duidelijk waar de verwachtingen precies op gebaseerd zijn. Onderbouw deze verwachtingen helder in de begroting.	Nemen wij niet over. De verwachtingen voor wat betreft de inkomensondersteuning zijn gebaseerd op de ervaringscijfers. De verwachtingen voor wat betreft schuldhelpverlening zijn gebaseerd op de ontwikkelingen en actualiteiten, deze worden meegewogen in de begrotingsprognose De uitvoeringskosten zijn een indicatie van de kosten die gemoeid zijn met het totaal van de inzet aan uren en acties binnen de gemeentelijke organisaties rondom dit thema. Dit staat niet in direct verband met de programmakosten armoedebeleid/SHV.
Breng de kosten van de kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen ook onder bij het armoedebeleid. Dit geeft nog meer inzicht in de totale kosten van het armoedebeleid.	Nemen wij niet over. Daarnaast zijn er nog andere kosten die (direct) verband houden. Denk aan de bedragen die gemoeid zijn met het afboeken van schulden bv. Maar ook aan het inzetten op activeren, preventie en inclusie.
De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op de kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor de financiële gevolgen van de coronacrisis.	Nemen wij over. Daar houden we rekening mee. Lange termijn effecten zijn lastig in te schatten maar kunnen worden meegenomen in de meerjarenbegroting die jaarlijks wordt geactualiseerd.

Regelingen en instrumenten armoedebeleid en schuldhulpverlening	
Aanbevelingen op pagina 11	Reactie
Voor initiatieven als de voorlichtingen op de (regionaal georiënteerde) middelbare en Mbo-scholen en het convenant met bewindvoerders is het efficiënter als deze door alle gemeenten die deelnemen aan de KBL zou worden gevolgd. Werk aan verbreding van deze initiatieven in de regio.	Nemen we niet over. Sittard-Geleen heeft 3 middelbare scholen en een MBO-vestiging in haar gemeente. Daarmee bereiken we het overgrote deel van de scholieren in onze gemeente en zelfs een deel van de scholieren uit de regio. De gemeenten die deelnemen aan de KBL delen hun aanpak met elkaar en besluiten vervolgens zelf of zij aan bepaalde initiatieven deelnemen. Mbt de convenant met de bewindvoerders is het nu zo dat onze gemeente maar ook Parkstadgemeenten en Maastricht Heuvelland een dergelijke convenant hebben. En dat onderzoek wordt of deze drie convenanten samengevoegd kunnen worden tot een regionale convenant.
ZZP-ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld TOZO kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.	Nemen we over. We zijn al aan de slag met dit onderwerp en dit zal vanwege de actuele ontwikkelingen versneld worden opgepakt.
Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van het beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting maar van het te bereiken effect. Dit kan ook door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen. Een voorbeeld voor Kansen voor alle Kinderen is dat een zo groot mogelijk deel van de doelgroep wordt bereikt en dat duidelijk is op welke wijze het bestede budget bij kinderen bijdraagt aan de participatie en gezondheid van kinderen. Dit kan dan gemeten worden door bijvoorbeeld peilingen onder deze groepen.	Nemen we over. Dit zal een plaats krijgen in de monitor

Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten en betrokkenheid van de gemeenteraad.	Nemen we over. Waar mogelijk zullen we aansluiten bij landelijk tevredenheidsonderzoek om daarmee ook mee te kunnen doen aan benchmarks. Om een bepaalde ontwikkeling te kunnen volgen en de bevindingen te kunnen vergelijken met voorgaande jaren is dat inderdaad noodzakelijk. De gemeenteraad kan daar zeker bij betrokken worden.
Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?	Reactie
Aanbevelingen op pagina 13 Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hier in. Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waardes aan deze indicatoren wordt toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel over gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.	Wij gaan graag met de gemeenteraad in gesprek over deze aanbevelingen.

6. Nawoord Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie dankt het College voor haar bestuurlijke reactie op ons onderzoek naar de effectiviteit over armoedebeleid- en schuldhelpverleningsbeleid in Sittard-Geleen. Met het onderzoek onderschrijven we –net als het College- het belang van dit thema in de gemeente.

In de bestuurlijke reactie stelt het College voor om een aantal zaken over te nemen, maar ook om een aantal zaken beperkt of niet over te nemen. In dit nawoord gaan we op twee essentiële punten in.

Beleid en monitoring om effectiviteit te bepalen en te verbeteren

Het College geeft aan geen beleidsplan op te stellen vanaf 2020 maar te zoeken naar een vorm die recht doet aan de doelen en aanpak. Het lijkt ons wenselijk om de Raad mee te nemen in deze uitwerking en een concreet tijdspad af te spreken. Bij deze uitwerking vragen wij aandacht voor de aanbevelingen op blz. 7 en 13.

Wij zijn verheugd dat er een monitor ingericht gaat worden om het effect van de interventies te meten. De keuze om de monitoring niet te richten op de groep met een langdurig laag inkomen verbaast ons echter. Het gaat immers niet alleen om inkomen, maar juist ook om andere leefgebieden. Monitoring zoals bedoeld in de aanbeveling is niet enkel gericht op het bijhouden van de cijfers maar ook met name op het volgen van doelgroepen en effecten van regelingen.

De wijze van begroten en partners

Ten aanzien van de begroting geeft het College aan dat de verwachtingen voor wat betreft de inkomensondersteuning zijn gebaseerd op de ervaringscijfers en de verwachtingen voor wat betreft schuldhelpverlening op de ontwikkelingen en actualiteiten. Deze worden meegewogen in de begrotingsprognose. Wij blijven van mening dat dit niet duidelijk terug te vinden is in de begroting (ogenschoonlijk wordt de actuele jaarschijf simpelweg 'doorgetrokken'). Ten aanzien van het onderbrengen van andersoortige kosten (zoals kwijtscheldingen) bij het armoedebeleid geven wij ter overweging dit mogelijk niet op begrotingsbasis te doen maar wel een plaats te geven in de specifieke informatievoorziening naar de Raad.

Ten aanzien van de aanbevelingen inzake partners begrijpen wij dat hier enige terughoudendheid is. De partners hebben immers hun eigen verantwoordelijkheden. Onze aanbevelingen in deze moeten dan ook gelezen worden als input voor het gesprek met de partners.

Bijlage 1. Interviewprotocol

In deze bijlage geven we een beschrijving van het protocol dat is gehanteerd bij het uitvoeren van de interviews.

Voorafgaand aan het interview

In de interviews wordt een vooraf gestructureerde vragenlijst afgenomen. De deelnemers krijgen hiervoor een week voorafgaande aan het interview een topicslijst per mail toegezonden. Hierbij wordt ook de duur van het interview aangegeven en de naam en contactgegevens van onze interviewer. Uitdrukkelijk vermelden we dat het interview anoniem is en dat er in de rapportage geen tot de persoon te herleiden gegevens of uitspraken zullen worden opgenomen. Daarnaast wordt vermeld wie er vanuit KWIZ bij het interview aanwezig zullen zijn.

Het interview

De interviews vinden plaats in groepen of individueel. De interviews worden gehouden met vertegenwoordigers vanuit het bestuurlijke en ambtelijke apparaat, de gemeenteraad, het College en ervaringsdeskundigen (zoals de Cliëntenraad). Vanuit KWIZ wordt het interview afgenomen door twee onderzoekers. Tijdens de interviews wordt de vooraf opgestelde topiclijst semigestructureerd doorlopen. De onderzoekers maken tijdens het interview aantekeningen die verwerkt worden in een verslag.

Na afloop van het interview

De aantekeningen die tijdens het interview zijn gemaakt worden verwerkt in een gespreksverslag. Hierin worden de bevindingen uit het interview samengevat weergegeven. De deelnemers ontvangen een concept van het gespreksverslag ter accordering, en hebben de mogelijkheid hier nog aanvullingen of verbeteringen op te geven. Deze worden vervolgens verwerkt in het definitieve verslag van het interview. Dit verslag wordt opgenomen in het onderzoeksdossier, en de bevindingen worden verwerkt in het onderzoeksrapport.

Bijlage 2. Overzicht thema's per interview

In deze bijlage geven we een overzicht van de thema's die per interview zijn behandeld. Om de anonimiteit van de deelnemers te waarborgen, geven we niet precies weer van welke organisatie, partij of afdeling van de gemeente de deelnemers afkomstig zijn.

Interview	Onderwerp(en)
1	Armoedebeleid en projecten zoals Kansen voor alle Kinderen.
2	Schuldhulpverleningsbeleid.
3	Armoede en schulden bij jongeren.
4	Financiën van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid.
5	Doelgroep van het armoedebeleid en de mate waarin het beleid aansluit bij de behoeften van de doelgroep.
6	Zorg, Jeugdwet, Wmo, gebiedsteams en de aanpak van multiproblematiek.
7	Betrokkenheden en kaderstelling door de gemeenteraad, en de mate waarin informatie en verantwoording wordt verstrekt aan de Raad.
8	De visie op het beleid en de ontwikkelingen daarin binnen het College en de gemeenteraad.

Bijlage 3. Normenkader

Onderzoeksvraag	Normenkader
In hoeverre is het armoedebelief van de gemeente Sittard-Geleen als doeltreffend aan te merken en welke financiële middelen zijn hiermee gemoeid?	
Wat zijn de kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen en worden deze gemonitord?	Er zijn kerngegevens over de actuele armoede in de gemeente Sittard-Geleen beschikbaar. De actuele armoede wordt gemonitord.
Wat is het armoedebelief van de gemeente: welke doelstellingen zijn er gesteld, welke regelingen zijn er?	Er is door de gemeenteraad vastgesteld beleid dat geldt voor de onderzoeksperiode. De doelstellingen zijn helder, toetsbaar en in samenhang met elkaar geformuleerd.
Wie zijn de belangrijkste partners in de strijd tegen armoede?	De belangrijkste partners in de strijd tegen armoede zijn bekend. Er zijn samenwerkingsafspraken met de belangrijkste partners. De doelstellingen en inhoud van het beleid sluiten aan bij de wensen van de externe organisaties. Externe organisaties zijn tevreden over de wijze waarop de uitvoering plaatsvindt. Externe organisaties zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente.
Welke middelen (herkomst) heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede?	Het is bekend welke middelen zijn ingezet in de strijd tegen armoede. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toegelicht.
Op welke wijze vindt monitoring van het beleid plaats?	Er is gespecificeerd hoe gemeten wordt dat deze doelstellingen worden gerealiseerd. Monitoring maakt onderdeel uit van de PDCA-cyclus.
Op welke wijze worden de resultaten van de schuldhulpverlening gemeten?	Er is een eenduidige relatie tussen de geformuleerde doelstellingen en de te bereiken resultaten.
Welke resultaten zijn er bereikt?	De doelstellingen zijn voldoende gerealiseerd. De redenen voor afwijking van de doelstellingen is bekend. Afwijkingen van de realisatie worden opgevolgd door verbetervoorstellen en bijsturing.
Waarom/ hoe zijn deze resultaten bereikt (kritische succesfactoren)?	De meting van de resultaten worden toegepast in een PDCA-cyclus en vormt derhalve de input voor mogelijke aanpassingen in beleid en uitvoering.
In hoeverre is er sprake van een cumulatief van regelingen?	De multiproblematiek onder aanvragers is bekend. Regelingen sluiten goed op elkaar aan; witte vlekken in het beleid zijn bekend.
Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de	De gemeenteraad stelt de kaders voor het beleid rond armoede en schulden.

doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?	De gemeenteraad krijgt periodiek de vastgestelde set informatie over de schuldhulpverlening ten aanzien van: - de mate van realisatie van de beleidsdoelstellingen; - de oorzaken van eventuele afwijkingen hiervan - budgetten.
---	---

Bijlage 4. Producten en diensten schuldhulpverlening Kredietbank Limburg (KBL)

In deze bijlage staat een overzicht van de producten en diensten die KBL aanbiedt aan de gemeente Sittard-Geleen.

Onderdeel	Dienst
Inlooppreekuren	Inlooppreekuren
Reguliere dienstverlening	Aanmelding
	Diagnose
	Zij-instroom voorportaal
	SHV Budgetbegeleiding
	SHV Budgetcoaching
	SHV Crisisinterventie
	SHV Duurzame Financiële Dienstverlening
	SHV Financiële Support
	SHV Oplossen Schulden Basis
	SHV Oplossen Schulden Totaal
	SHV Smal moratorium
	SHV Breed moratorium
	WSNP-toeleiding
	Kredietverstrekking
Budgetbeheer	Budgetbeheer
Bewindvoering	Bewindvoering beheer
	Bewindvoering maatwerk
	Bewindvoering intake
Voorlichting & Training	SHV Cursus Financiële Planning
	Voorlichting vrijwilligers
	Voorlichting Sociaal Domein
	Cursus Rondkomen met inkomen

Bijlage 5. Financiële overzichten

In deze bijlage staan de budgetten en realisaties per jaar op een rij.

Tabel B4.1 Financieel overzicht 2015

2015		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 767.800	€ 721.200	€ 46.600
7	Bewindvoering	€ 1.651.000	€ 1.602.000	€ 49.000
8	Budgetbeheer	€ 86.900	€ 66.400	€ 20.500
	SUBTOTAAL A:	€ 2.505.700	€ 2.389.600	€ 116.100
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 735.700	€ 839.900	-€ 104.200
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 6.000	-€ 6.000
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 530.000	€ 532.300	-€ 2.300
4	Benefitspas	€ 15.000	€ 15.100	-€ 100
5	Studietoelage	€ 10.100	€ 5.500	€ 4.600
9	Sociaal fonds	€ 15.800	€ 16.800	-€ 1.000
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 355.000	€ 346.100	€ 8.900
11	Voedselbank	€ 6.500	€ 7.200	-€ 700
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 1.683.000	€ 541.100	€ 1.141.900
13	Kinderopvang	€ 29.000	€ 29.600	-€ 600
	SUBTOTAAL B:	€ 3.380.100	€ 2.339.600	€ 1.040.500
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 802.700	€ 821.900	-€ 19.200
	SUBTOTAAL C:	€ 802.700	€ 821.900	-€ 19.200
	TOTAAL A + B + C	€ 7.562.900	€ 5.501.100	€ 2.061.800

Tabel B4.2 Financieel overzicht 2016

2016		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 724.600	€ 775.000	-€ 50.400
7	Bewindvoering	€ 1.915.000	€ 1.768.400	€ 146.600
8	Budgetbeheer	€ 63.100	€ 56.900	€ 6.200
	SUBTOTAAL A:	€ 2.702.700	€ 2.600.300	€ 102.400
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 1.176.000	€ 1.014.000	€ 162.000
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 0	€ 0
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 530.000	€ 575.400	-€ 45.400
4	Benefitspas	€ 15.000	€ 17.400	-€ 2.400
5	Studietoelage	€ 52.700	€ 19.000	€ 33.700
9	Sociaal fonds	€ 18.000	€ 17.500	€ 500
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 355.000	€ 384.100	-€ 29.100
11	Voedselbank	€ 6.500	€ 6.600	-€ 100
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 764.100	€ 741.500	€ 22.600
13	Kinderopvang	€ 27.200	€ 16.000	€ 11.200
	SUBTOTAAL B:	€ 2.944.500	€ 2.791.500	€ 153.000
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 1.027.900	€ 960.700	€ 67.200
	SUBTOTAAL C:	€ 1.027.900	€ 960.700	€ 67.200
	TOTAAL A + B + C	€ 6.916.900	€ 6.543.700	€ 373.200

Tabel B4.3 Financieel overzicht 2017

2017		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 787.300	€ 837.500	-€ 50.200
7	Bewindvoering	€ 2.016.000	€ 1.929.900	€ 86.100
8	Budgetbeheer	€ 63.100	€ 90.500	-€ 27.400
	SUBTOTAAL A:	€ 2.866.400	€ 2.857.900	€ 8.500
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 1.220.100	€ 1.060.400	€ 159.700
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 400	-€ 400
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 580.500	€ 591.900	-€ 11.400
4	Benefitspas	€ 15.000	€ 13.100	€ 1.900
5	Studietoelage	€ 37.000	€ 38.100	-€ 1.100
9	Sociaal fonds	€ 0	€ 0	€ 0
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 836.000	€ 452.400	€ 383.600
11	Voedselbank	€ 6.500	€ 6.600	-€ 100
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 652.500	€ 774.900	-€ 122.400
13	Kinderopvang	€ 24.300	€ 18.800	€ 5.500
	SUBTOTAAL B:	€ 3.371.900	€ 2.956.600	€ 415.300
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 1.016.000	€ 1.012.800	€ 3.200
	SUBTOTAAL C:	€ 1.016.000	€ 1.012.800	€ 3.200
	TOTAAL A + B + C	€ 7.759.800	€ 6.926.000	€ 833.800

Tabel B4.4 Financieel overzicht 2018

2018		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 905.000	€ 921.500	-€ 16.500
7	Bewindvoering	€ 2.093.000	€ 2.068.300	€ 24.700
8	Budgetbeheer	€ 90.000	€ 105.300	-€ 15.300
	SUBTOTAAL A:	€ 3.088.000	€ 3.095.100	-€ 7.100
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 860.300	€ 847.400	€ 12.900
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 0	€ 0
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 598.300	€ 595.600	€ 2.700
4	Benefitspas	€ 15.000	€ 12.800	€ 2.200
5	Studietoelage	€ 37.000	€ 25.700	€ 11.300
9	Sociaal fonds	€ 0	€ 5.000	-€ 5.000
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 1.177.800	€ 969.900	€ 207.900
11	Voedselbank	€ 6.500	€ 7.000	-€ 500
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 778.700	€ 782.300	-€ 3.600
13	Kinderopvang	€ 24.300	€ 14.400	€ 9.900
	SUBTOTAAL B:	€ 3.497.900	€ 3.260.100	€ 237.800
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 830.600	€ 821.500	€ 9.100
	SUBTOTAAL C:	€ 830.600	€ 821.500	€ 9.100
	TOTAAL A + B + C	€ 7.826.400	€ 7.341.700	€ 484.700

Tabel B4.5 Financieel overzicht 2019

2019		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 1.016.500	€ 1.075.600	-€ 59.100
7	Bewindvoering	€ 2.246.100	€ 2.274.700	-€ 28.600
8	Budgetbeheer	€ 235.000	€ 120.400	€ 114.600
	SUBTOTAAL A:	€ 3.497.600	€ 3.470.700	€ 26.900
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 836.100	€ 802.000	€ 34.100
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0	€ 0	€ 0
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 598.300	€ 638.900	-€ 40.600
4	Benefitspas	€ 15.000	€ 11.900	€ 3.100
5	Studietoelage	€ 37.000	€ 26.300	€ 10.700
9	Sociaal fonds	€ 0	€ 5.000	-€ 5.000
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 977.000	€ 987.100	-€ 10.100
11	Voedselbank	€ 6.500	€ 6.900	-€ 400
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 778.700	€ 770.900	€ 7.800
13	Kinderopvang	€ 24.300	€ 7.400	€ 16.900
	SUBTOTAAL B:	€ 3.272.900	€ 3.256.400	€ 16.500
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 994.200	€ 830.600	€ 163.600
	SUBTOTAAL C:	€ 994.200	€ 830.600	€ 163.600
	TOTAAL A + B + C	€ 7.540.000	€ 7.343.400	€ 196.600

Tabel B4.5 Financieel overzicht 2020

2019		BUDGET	REALISATIE	VERSCHIL
A.	SCHULDEN			
6	Schuldhelpverlening	€ 920.100		
7	Bewindvoering	€ 2.208.000		
8	Budgetbeheer	€ 235.000		
	SUBTOTAAL A:	€ 3.363.100		
B.	ARMOEDE			
1	Bijzondere bijstand	€ 836.100		
2	Langdurigheidstoeslag	€ 0		
3	Individuele inkomenstoeslag	€ 598.300		
4	Benefitspas	€ 15.000		
5	Studietoelage	€ 37.000		
9	Sociaal fonds	€ 0		
10	Kidsregeling / Kansen voor alle Kinderen	€ 811.000		
11	Voedselbank	€ 6.500		
12	Tegemoetkoming Zorgkosten	€ 778.700		
13	Kinderopvang	€ 24.300		
	SUBTOTAAL B:	€ 3.106.900		
C.	UITVOERINGSKOSTEN			
14	Uitvoeringskosten	€ 970.900		
	SUBTOTAAL C:	€ 970.900		
	TOTAAL A + B + C	€ 7.184.700		

Bijlage 6. Verantwoording enquête maatschappelijke organisaties

In deze bijlage zetten we alle uitkomsten van de enquête grafisch op een rij. Ketenpartners van de gemeente Sittard-Geleen zijn organisaties die met de gemeente samenwerken op het gebied van armoede en/of schuldhulpverlening. In totaal hebben 16 ketenpartners de vragenlijst ingevuld.

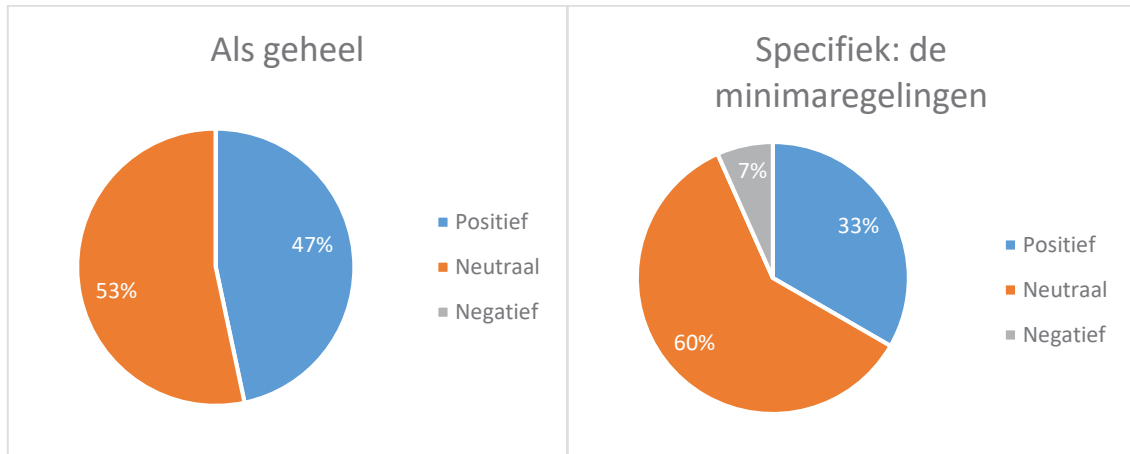
Verantwoording

Voor de enquête zijn 30 organisaties aangeschreven. Hiervan hebben 16 organisaties de enquête ingevuld. De volgende organisaties zijn aangeschreven.

- Stichting Leergeld
- Jeugdsportfonds
- Jeugdcultuurfonds
- Nationaal fonds Kinderhulp
- Kredietbank Limburg
- Partners in Welzijn,
- Humanitas
- Woningcorporatie Zowonen
- Woningcorporatie Wonen Limburg
- Scholen
- GGD incl Jeugdgezondheid
- huisartsen
- Mee
- Moveoo
- Bie zefke
- Stichting Vluchtelingenwerk
- Alloctonenplatform Geleen
- Buurtgezinnen
- Kinderwijkraad
- Kledingbank Limburg
- Voedselbank Limburg
- Speelgoed en kledingbank Grabbelton
- Stichting Engele van Zitterd-Gelaen
- Bie de tantes
- Glanerbloempje
- Stichting Vincentius
- Werkplaats Financien
- Sociaal Fonds
- Limburgs Diaconaal Fonds
- Stichting Lyvia

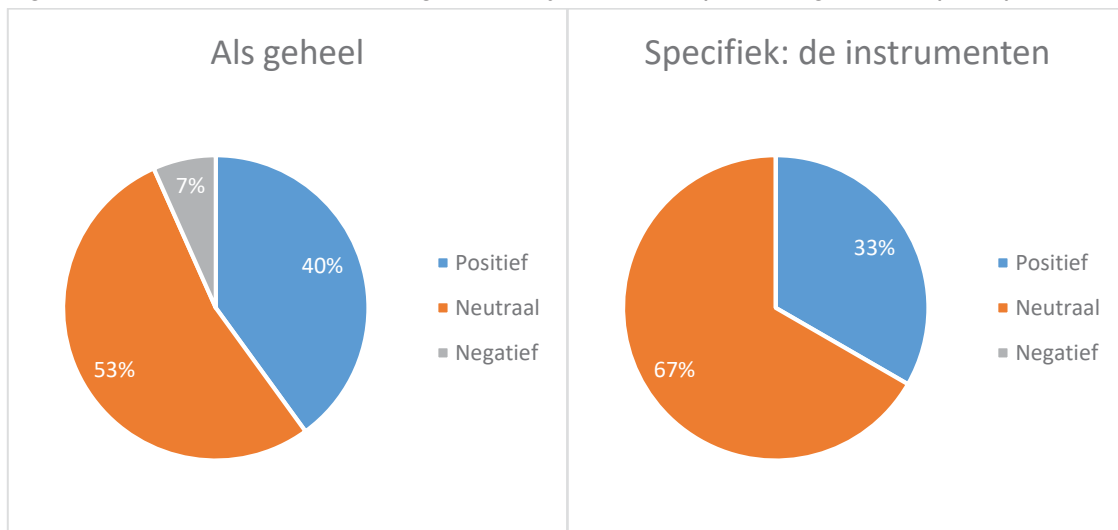
Beoordeling gemeentelijk armoedebelaid

Figuur 6.1.1. Hoe beoordeelt u het gemeentelijke armoedebelaid? (N=15)

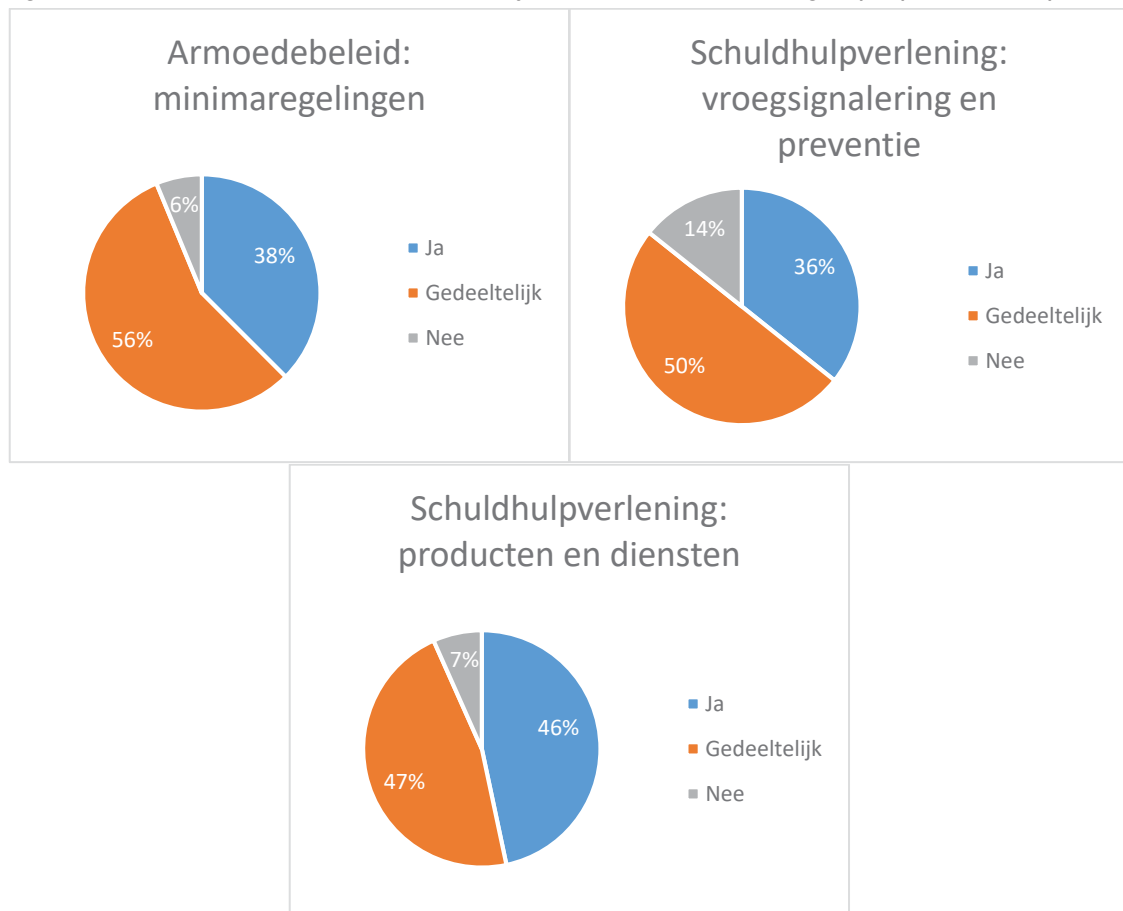
Beoordeling gemeentelijk schuldhulpverleningsbeleid

Figuur 6.1.2. Hoe beoordeelt u het gemeentelijke schuldhulpverleningsbeleid? (N=15)

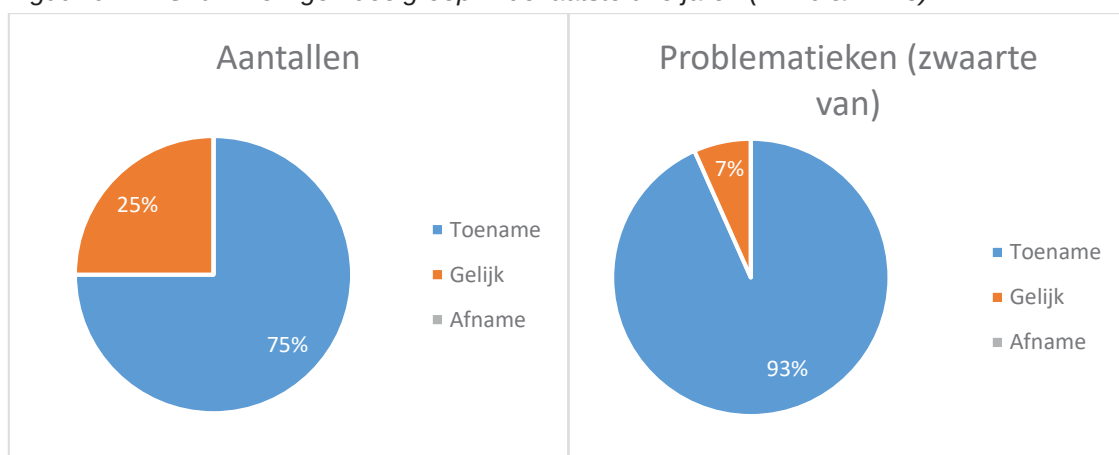
Aansluiting instrumenten bij de doelgroep

Figuur 6.1.3. Sluiten de instrumenten aan bij de wensen van de doelgroep? (N=14~N=16)

Ontwikkelingen in de doelgroep

Figuur 6.1.4. Ontwikkelingen doelgroep in de laatste drie jaren (N=16 & N=15).

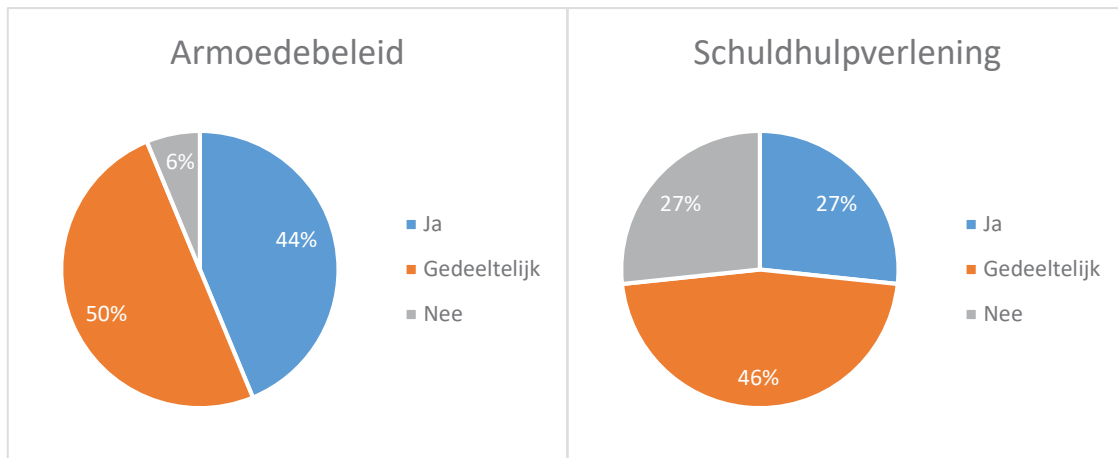

De meest voorkomende hulpvragen waarmee de doelgroep bij hun organisatie aankomt zijn volgens de ketenpartners financiële ondersteuning om bijvoorbeeld te kunnen sporten, hulp bij

het rondkomen, ondersteuning in het aanvragen van regelingen en begeleiding om armoede te verhelpen.

Doelgroepen in beeld bij de gemeente

Figuur 6.1.5. Heeft de gemeente de doelgroepen voldoende in beeld? (N=16 & N=15)

Samenwerking met gemeente en andere ketenpartners

Figuur 6.1.6. Is er voldoende samenwerking tussen... (N=15 ~N=16)

